

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

3. Gulielmi de Baldensel Equitis Aurati Hodæporicon in terram sanctam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

Nobilissima
GVILIELMI
DE
BALDENSEL
EQVITIS AVRATI

Hierosolymitani
HODOEPORICON
A D

Terram Sanctam

Anno 1336.

A B

ipso scriptum, rogatu
Thalayrandi Comitis Petragoricensis,
S. R. E. Presbyteri Cardinalis

VNA CVM
EPISTOLA AD
Petrum Abbatem Aula Regia

Cisterciensis Ordinis
Diocesis Pragensis

Nunc primùm editum ex m. s. codice
Admodum Reuerendi & Cl. V.

Matthia Eberspergeri, S. Theologiae Doctoris
& Ecclesiae Collegiatae ad SS. Iacobi & Tiburtii
Straubingae Decani.

MS
SIV
27

Reramantissimo Patri, ac Domino suo, Domino PETRO, ABBATI AVLAE REGIAE, CISTERCIENSIS ORDINIS, PRAGENSIS DIOECESIS, GVILIELMVS DE BALDENSEL, MILES IN COELESTI HIERVSALEM, iocundari perpetuò vnà secum,

Accepti beneficii immemor esse nolens, me te reuoluo sedula, beneficiorum & curialitatum opera, quæ in anno præterito in domo vestra, AVLA REGIA, hilariter & benignis affectibus, plus quàm duobus mensibus, mihi & meæ familiæ ostendistis, Et volente Domino eisdem exhibitionibus, cum ad vos reuersus fuero, gratuitè & omni studio respondebo.

Et nunc quidem apud Dominum meum, Dominum THALAYRANDVM PETRAGORICVM, TITVLI S. PETRI AD VINCVLAM, PRESBYTERVM CARDINALEM, IN CVRIA AMMONIS moram facere me adhuc oportet amplius, quàm * eò quòd Dominus meus multum fuit de meo aduentu, de sua gratia, iocundatus, & negotia mea omnia, de quibus apud vos

exiis

* fort. centum dies. nam desiderari videtur aliquid. nihil autem in m. f. intercedit inter vocabula Quam, & eò quòd.

existens dixeram vobis, ad finem iam disponit
& ordinat præoptatum.

His finitis, per COLONIAM AGRIPPINAM,
propter quædam negotia ibidem determinanda,
rediens ad vos, in AVLAM REGIAM reuertar,
(volente Domino) perpetuò permansurus. Tra-
hit me ad vos amor vestri: allicit me dulcissima
habitatio domus vestræ, & præcipuè vestrorum
deuotio filiorum, & nil me retrahere poterit, nisi
mors sola.

Veruntamen libellum meum, quem ad instā-
tiam præfati Domini mei CARDINALIS de sta-
tu TERRAE SANCTAE compilauit, vobis, vtro-
gastis, & ego promisi, per FRANCISCVM CRI-
STAM, DE PRAGA, seruitorem meum, transmit-
to, in signum maximi mei desiderii & amoris, vt
interim de terra sancta aliqua legatis in litteris; &
ego cum venero, vbi necesse fuerit, verbis lucu-
lentius explanabo.

Christus vos custodiat in æternum. Datum
Ammonix. Anno Dom. M. CCC. XXXVII.
indie S. Michaelis.

N IN

INCIPIT PROLO-
GVS IN LIBRVM DE QVI-
BVSDAM PARTIBVS VLTRA-
marinis, & præcipuè de Terra sancta.

Pfal. 47.

SICVT audiuiimus, sic & vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei nostri, Deus fundauit eam in æ-

Pfal. 133.

ternum. Quamuis Domini sit terra & plenitudo eius, orbis terrarum & vniversi qui habitant in eo; tamē Hierusalem ciuitas Dei specialiter dicitur, & termini eius, hereditas Domini singulariter appellatur; quia priuilegio gratia salutaris hæ partes à Deo præelectæ sunt filiis ab ipso adoptatis heredibus à principio repromissa, & tandem deuota, tãquam paternæ hereditas, liberè possidenda.

Pfal. 131.

Elegit enim Dominus Sion: elegit eam in habitationem sibi; in tantum, vt expressè subiunxerit; Hæc requies mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam elegi eam. Quia licet
spi-

spirituales substantia loco non circumscribantur, & insuper Deus nec loco terminetur: illic tamen potissimum esse dicuntur; & ideo partes ipsis maxime deputantur, ubi, & in quibus operationes & effectus virtutum ipsarum magis contigerit apparere.

Vnde quia diuinitatis opera, tam tempore iuris naturalis, quam Mosaica legis, & gratia Evangelica in predictis partibus ultra naturam cursum humano generi ad salutem proficua, gratiosè à Deo sunt exhibitæ; ita ut non immeritò nomen hereditatis sortita sint; & ipsas inhabitasse Deum singulariter, & inhabitaturum etiam mirabiliter in fine seculi, profiteamur.

Cum igitur tantò perfectiores simus, quanto magis Dei imitatores sumus, & precipuè Christi Iesu, qui ad hoc missus est, ut ipsius, quantum possibile est, vestigia sequamur facta; ciuitatem predictam & terram, in qua verbum caro factum est, filius quoque DEI visus est, & cum hominibus conuersatus est, ex corde præ cunctis aliis terris affectuosissima electione prædiligere debemus, & cum Propheta

continuè dicere, ad ipsam deuotius aspirantes:
 Pſal. 131. Adorabimus in loco, ubi steterunt pedes eius.

Vnde multi gentiliū ante Christi aduentum, & post eum infideles, qui ex scriptura, vel vniuersali fama aliquid discere potuerunt; predicta loca, tanquam singularem Dei domū, & electum habitaculum, deuotiſſimè visitarunt, & continuè visitant. & quasi opinantes quod in his terris nostram salutem, Deus ab initio figuraliter inchoauit, & in fine temporū, velo abducto figura, ipsam feliciter cōsummat; Christo Dei filio hoc attestante, in cruce, cū

Ioan. 19. diceret: Consummatum est; cū nihil circa nostram salutem omitteret, sed singula ad ipsam opportuna remedia cōuenientissime adhiberet.

Et cū patria, tanquam generationis principium, ab omnibus naturaliter diligatur, & in tantum diligi debeat, ut secundum sapientis auctoritatem, pugna pro salute ipsius sit utiliter & laudabiliter assumenda; non immeritò quilibet Christianus tenetur TERRAM SANCTAM, & à Deo praelectam, ampliori amore, quàm propriam patriam diligere. Quia sicut vniuscuiusque ex sua propria patria processit
 gene-

generatio in Esse natura; sic ex illa omniū nostrum processit generatio in Esse gratia, nobisq; obesset generatio, si regeneratio non adesset.

Vnde commune est Christianorum, ut diligamus communiter Christianos, scientes, quod commune bonum diuinius appetibilius existit affectui ordinato. Vnde Propheta nos singulariter hortatur, ut rogemus, qua ad pacem sunt Hierusalem, & cetera, qua sequuntur. Psal. 122.

Hanc benedictam terram, nobis Christus moriens mortis testamento reliquit, & ascendens in cælum eleuatis super eam manibus, tamquam veris filiis Abrahæ, quos Deus ad hanc terram venire, & inhabitare iusserat, confirmauit. Luc. 24.

Ipsam igitur tanquam patriam & hereditatem, ex fide Christi mihi quodammodo debitam, à pueritia visitare desideravi, ut viderent testes oculi, qua proposita sapius erant auribus, ut cum Propheta, verba primò Psal. 47. proposita possem dicere confidenter; sicut audivimus, sic & vidimus.

Illam igitur, qua vidi, & ordinem locorum, quem mihi cursus peregrinationis meæ obtulit.

N 3 diui-

diuina permittente clementia, vobis Pater ac
 *Allo-
 quitur
 Cardina-
 lem Tha-
 layran-
 dum, qui quis fuerit, accipe ex Alfonso Ciacconio: Thalayrandus Comes Petra-
 goricensis, Gallus, ex Episcopo Antisiodorensi, presbyter Cardinalis S. Petri ad
 vincula et S. Eudoxie, postea Episcopus Albanus à Clemente VI. creatus, lega-
 tus in Gallias bis, primum cum Guidone Portuense, deinde cum Nicolao Ca-
 poccio Cardinale, pro pace inter Reges Francorum & Angliæ, Auunculus Caro-
 li Dyrrachii Ducis, Ioannis Regis Roberti fratris filii, quem Mariæ nepti Regis
 Roberti, Ioannæ reginæ sorori matrimonio iungi procurauit, dispensatione à
 Clemente VI. obtenta. Hæc Ciacconius lib. de Pontif. gestis in Ioanne XXI. fol.
 691. vbi plura.

I. **H**GRESSVS igitur de ALEMANIA, terra natiuitatis
 mea; & pertransiens LOMBARDIAM, ad lictus maris
 Mediterranei propè ciuitatem, quæ NAVLYM dici-
 tur, in ripariis LANVÆ situatam, prosperè perueni.
 Vbi galëam benè armatam ascendi, & ad profequē-
 dum iter Vltramarinum, naua remis & velo solli-
 citè insiltebant.

Dicitur hoc mare, MEDITERRANVM; quia principalibus mun-
 di partibus, scilicet ASIÆ, AFRICÆ, & EVROPÆ interiacet; ipsas, se, & suis
 brachiis ab inuicem separans & distinguens. Habet enim ab occidente
 & septentrione EVROPAM, & ad Orientem ASIAM; ad Austrum, A-
 PHRI-

PHICAM: & vno brachio eius, quo attingit HISPANIAM, & strictum DEMORACH vulgariter dicitur.

Continuatur hoc mare Mediterraneum cum Oceano, mari scilicet maximo, quod orbem circumfluit: altero vero eius brachio, quod HELLESPONTVS dicitur, seu BRACHIUM S. GEORGII, continuatur, quodque nullam habens insulam, vnde & maius nuncupatur.

In hoc mari B. CLEMENS PAPA submergitur prope CHERSONAM, & habitaculum eiusdem, martyri Angelicis manibus preparatur, in modum templi marmorei.

Est autem mare versus Orientem vltra ciuitatem SARA, quam tenet TARTARVS DE AMMONIA, quod CASPIVM dicitur. Hoc nunc OCEANO, nunc mari MEDITERRANEO, nunc PONTICO, aliquo apparenti brachio copulatur. Afferunt tamen quidam, quod per gurgitem subterraneum, mari PONTICO, quod sibi propinquius est, & per consequens cæteris maribus continuetur. Hoc BRACHIUM S. GEORGII dicitur, quod diuidit EVROPAM & ASIAM minorem, quæ maioris Asiæ prouincia est. Hoc brachiū vulgariter BVTTA CONSTANTINOPOLITANA dicitur, eò quod super ipsum in littore EVROPÆ, egregia ciuitas CONSTANTINOPOLIS, quæ & NOVA-ROMA dicitur, situata sit.

*Vide Le-
uclanum
in pandet:
hist. Tur-
cica c. 12 &*

Hæc ciuitas solennissima in optimo mundi loco, tam ratione aëris, quam terræ constructa est; portum habet maximum, & optimum, muris fortissimis cingitur; figuram habet trianguli, cuius duo latera versus mare sunt; tertium versus terram.

In hac ciuitate multæ sunt Ecclesiæ, & fuerunt plures, supra modum pulchræ, opere Mosaico, marmoribus, & singulari modo construendi mirabiles: pluraque sunt palatia pulcherrima in eadem. Tenet tamen principatum in ipsa ciuitate Ecclesia S. SOPHIE, id est, Sapientiæ, quæ Christus est; quam IUSTINIANVS SS. Imperator fundauit, & immutabiliter singularibus prærogatiuis decorauit. Credo, quod sub cælo, postquam mundus creatus est, non fuit tale ædificium completum, quod huic poterit in nobilitate & magnitudine, cæteris paribus, comparari.

Coram ista pretiosissima Ecclesia, stat imago Imperatoris IUSTINIANI æquissimi, de aere fusa, imperiali diademate coronata, tota decorata, maxima quantitate, manu sinistra, POMVM, quod orbem representat. CRUCE superposita, tenens; dexterâ contra Orientem leuans ad modum principibus minas rebellibus imponentis. Statua, super quam imago posita est, altissima est, ex petris magnis, & cæmento fortissimo conglutinata.

12

MS. S. I. V.
S. I. V.
S. I. V.
27

In hac sacra vrbe vidi ex mandato Domini Imperatoris magnam partem CRVCIS Dominicæ, TVNICAM Domini inconfutilem; item SPONGIAM, CALAMYM, & vnum CLAVVM Domini: Corpus B. CHRYSOSTOMI, & plures alias Sanctorum RELIQUIAS venerandas.

Vbi verò hoc brachium deriuari incipit à mari mediterraneo super littus Asiæ minoris, fuit TROIA, illa antiqua & potens ciuitas constituta. Pulcherrimum locum habebat, & planum, & aspectu versus mare latitudine generosum. Portum bonum non videtur habuisse, sed in quodam fluuio, mare circa ipsam influente, aliqua nauigia poterant conseruari. Propter vetustatem temporis tantæ ciuitatis vestigia vix apparent.

Sic igitur prospero nauigio, annuente Deo, ad has partes TROIÆ perueni, postquam de ciuitate NAVLI procedendo perlustravi littora LOMBARDIÆ, ac TVSCLÆ, CAMPANIÆ, CALABRIÆ & APVLLIÆ, & trãsiui famosas ITALIÆ insulas, CORSYCAM, SARDINIAM, & SICILIAM. Et postquã trãsiui sinum, seu mare ADRIATICVM, quod hodiè GULFVS VENETIARVM appellatur, qui sinus tempestuosus est, diuidens ITALIAM & GRÆCIAM in hac parte.

Et postquam circa littora ipsius Græciæ nauigando lustravi ACHAIAM ATHENARVM prouinciam, Philosophiæ matrem, ac MACEDONIAM, cæterasq; GRÆCIÆ partes, quæ ROMANIA vulgariter nuncupatur.

Posthæc procedens de TROIÆ partibus, in insulas GRÆCORVM, ASIÆ, & littora minoris ASIÆ diligẽtius perlustravi. Deinde ad insulam CHIO, vbi mastyx crescit, & vt dicitur, nusquam aliàs. Gummi est fluens de arboribus paruulis, punctuatur punctura instrumenti in cortice apertis tempore opportuno.

Posthæc perueni ad insulam PATHMOS, vbi ab illo dilectissimo Christi discipulo, liber APOCALYPSIS scribitur, dum in ipsa insula vir sanctissimus esset exilio relegatus.

Posthæc perueni in EPHESVM, vbi beatissimus Apostolus & Euangelista IOANNES decessit & sepultus est. In quo loco supra monumentum eius, pulcherrima & magna Ecclesia constructa est, plumbo coõpta, ad modum CRVCIS extensa, opere Mosaico & marmoribus solenniter decorata.

Est autem ciuitas EPHESINA in loco pulchro, forti, & fertili collocata, distans à mari ad pauca milliaria. SARACENI, qui TVRCI appellantur, tenent ipsam, & quasi totam maiorem ASIAM, CHRISTIA-

nis inde expulsis, occisis, & in seruitutem redactis; Ecclesis, (de quibus in Apocalypsi fit mentio) pulcherrimis destructis; nisi quod Ecclesia B. IOANNIS EVANGELISTÆ, in qua sepulchrum eius vidi retro maius altare, integra conseruata, ipsam suo prophano cultui secundum legem MAHOMETI applicarunt.

Et postquam minor ASIA à TVREIS est capta, nomen pristinum perdidit, & generaliter TVRCIA ab iniquis eius inhabitatoribus nominatur.

Inde procedens, multis insulis hinc inde illustratis, (quia valde multæ insulæ in hac parte maris sunt, quondam benè habitatae, & diuitiis abundantes, & nunc per TVRCOS plurimum desertæ) perueni in ipsa minori ASIA propè maris litus ad urbem PATARAM, vnde B. NICOLAUS traxit originem, & post in MYRRHÆAM ciuitatem, vbi diuino nutu postea fuit in Episcopum electus & ordinatus. Hanc provinciam ille B. Confessor miraculis innumeris illustrauit.

Posthæc vidi CRETAM famosam insulam, atque RHODVM insulam, FRATRVM HOSPITALIS S. IOANNIS HIEROSOLYMITANI, quam viarum morio CONSTANTINOPOLITANO imperio abstulerunt; vbi nunc maiorem conuentum suum tenent, & ipsam caput Ordinis statuerunt. Locus est sanus atque delectabilis, non multum à TVRCIA maris brachio separatus.

Inde processit versus CYPRVM. Hæc insula optimi vini ferax est; vnde sponsa in canticis sponsum botro CYPRI in vineis ENGADDI voluit comparare. Hæc vineæ sunt in CYPRO, propè ciuitatem NICOMOSAM, & hodie ENGADDIA ab incolis nominantur.

Vina CYPRI crescunt rubea, & post annum albescunt; & quanto veteriora sunt, tanto magis albescunt, & redolent; sana sunt, & fortissima, & sine multæ aquæ appositione potui vix apta. Est in CYPRO in quodam alto monte apud Monachos S. BENEDICTI, CRUX BONI LATRONIS, & pars CLAVI Domini, & aliæ RELIQVIÆ veneranda.

Item in CYPRO est corpus B. HILARIONIS sub custodia Regia in castro, quod GEDAMORS dicitur; & alius sanctus, qui b. ZOZONION appellatur, in ipsa insula, in magna habetur reuerentia; cuius caput in castella regia conseruatur.

Sanctus etiam BARNABAS de ciuitate SALAMINA, siue CONSTANTINIANI, quæ a Proleto Cypri urbs, quæ Plinio & Polyæno, Salamina. Stephanus eam Constantinianam dicit scribit. Idem D. Hieron. tradit, & addit eam Traiani Imp. tempore à Iudæis delictam, in seipsum omnibus eius accola, Anton. Curchius dicit eam sub Eracle Imp. à Sa-

a Sequitur
sententiam,
quæ scribitur
est apud
Dei in
canticis c. i.
sect. in li-
tera, qui
quid senti-
endum, lu-
culenter
docet.
bal. Zozo-
mion.

MS. S. J. V.
S. I. V.
27

racenē captam, funditusq; excisam, neque postea unquam habitatam. Eusebio auctore lib. de prep. Euang. Κορωειοι antiquissimi temporibus vocata fuit. Hodie Famagosta dicitur, ut Niger auctor ait, nosse Guiljelmus Famagostam propè pomis. Vide Ortelii thes. Geograph.

STANTIA, nunc destructa, propè FAMAGYSTAM, in CYPRO natus est.

Sunt etiam in CYPRI montibus oves siluaticæ, in pilis similes capreolis & canibus, quæ nunquam aliàs esse perhibentur. Multum velox est animal, bonas carnes & dulces habens. Plures capi vidi existens in venatione, canibus, & maximè domesticis leopardis de Cypro.

In die NATALIS perueni in SYRIAM, me vento prospero per mare salubriter prosequente.

De Syria Phœnicis, ac terra Philisthiim, & ciuitatibus maritimis, usq; ad desertum, quod diuidit Syriam & Egyptum.

PERueniens DEI fauente clementia, in SYRIAM, applicui ad portum TYRI, qui nunc a SVR vulgariter appellatur.

Est autè TYRVS antiquissima ciuitas. Nobilissima & famosissima quondam fuit; nunc verò quasi destructa & deserta. Portum verò eius SARACENI custodiunt diligenter. In corde maris sita est, ex omni ferè parte mari circumdata. versus terram erat turribus & muris fortissimis communita.

Huius ciuitatis meminit Propheta in Psal. dicens: Filia TYRI in muneribus, & ab alio Propheta: Institores eius Principes, negotiatoresq; eius, incliti terræ dicuntur. & in pluribus locis sacræ paginæ huius ciuitatis fit mentio. per quæ perpendi potest de facili eius antiqua nobilitas singularis.

Propè TYRVM est fons hortorum, & PVTEVS AQVAVM VIVENTIVM. De Libano profluentes aquæ limpida & sanæ, ipsius hortos & territorium irrigantes.

Locus etiam ibidem ostenditur, vbi Dominus fideli CHANANEA misertus est, & propè, eo loquente ad turbas, sibi dictum est: Beatus venter, qui te portauit, &c.

a Tyrus
Sarra vocabatur
Gellio & Festo testibus: Hinc ostru Sarraui Virgil. Sacrae literæ Sorvel Tyr nominant.
Postea Suvri vulgò dicebatur,
Postello & Nigro teste. Vide Ortel.
Psal. 44.
Esa. 23.
b De Tyro & puseo ag. viii.
Adrichomius in theatro terre sanctæ in Asse 67. & 84.
Matth. 15.
Luc. 11.

De Tyro, in vno die veni per terram a Sidon, quæ b Suri vulgari-
ter dicitur.

Hic famosa ciuitas, & pulchra planitie, situata est supra mare, quæ quondam Christianorum fuit, & antiquitus dicebatur d PROTO-
MAIDA, cuius meminit liber MACHABÆORVM; per SARACENOS de-
structa est; posset tamen de facili recuperari. Conuenientem portum
habet; per ruinas tamen ciuitatis aliquantulum destructus est. Et est
villa in SYRIA PHÆNICIS sita, & non in terra promissionis; sicut & TY-
RVS. Per effusionem tantam sanguinis CHRISTIANORVM, in expugna-
tione eius pro fide Christi morientium, consecrata est, tanquam sacer
locus merito veneranda.

Deinde in diebus 4. per terram veni in GAZAM, ciuitatem quon-
dam PHILISTHIM; quia circumiacens terra PHILISTHINORVM erat,
& dicebatur antiquitus PALÆSTINA, in qua sunt aliæ quatuor ciuita-
tes Philistinorum, quorum meminit liber Regum; nunc in Cafalia
parua, mutatis quodammodo nominibus, sunt redactæ.

Inter ACCON verò & GAZAM prædictam; prope ACCON XIX.
m. g. or millaria supra mare, à dextris est mons CARMELI, non multū
altus, oblongus, desuper planus, multum speciosus & fertilis, habita-
tio S. HELIÆ Prophetæ, vbi & ordo CARMELITARVM sumpsit exor-
dium, plures decotus Ecclesias continens & heremitoria generosa.

In huius montis pede ciuitas erat, quondam Christianorum,
b CAIPHAS nomine, nunc destructa.

Inde tranſiui CASAREAM PALÆSTINÆ, famosam quondam ci-
uitatem, & castrum peregrinorum famosum, à Christianis olim con-
structam.

Item ciuitatem ASCALONEM, quondam vigorosam.

Item vrbe IOPPENSEM vetustissimā; quam IAPHET filius Noë
credetur condidisse.

Hæc loca in ripa maris optimè situata à SARACENIS miserabili-
ter sunt destructa.

Prope IOPPEN intra terram est pulchra ciuitas, nomine, RAMA,
centum quinquaginta millibus Saracenorum solo aquata, e anno 1104. Balduinus cepit Ptolemaidem, Ty-
rim 10. bell. sac. 28. Et iterum anno 1191. Philippus Franc. & Richard. Angl. tercio obsidionis
anno. Vitriac. & Herold. f. De Gaza una ex 5. Satrapia Philistinorum, Adrichom. in Si-
mon 46. g non lego hanc vocem. Iosephus Carmelum à Ptolemaide, que & Accon dicitur,
aut abesse stadiis 120. Vide Adrichom. in Isachar 19. h Tyrio Porſina & Perphyria,
à Caipha Pont. edificata. Adrichom. 16, 17. i Ramatha Sophim. Adrich. in Ephraim 79.

a fort. Si-
da que in-
ter Tyrum
& Ptole-
maidem
est. Adri-
chom. ib.
76.

b Sidon
cur potue-
ris sur di-
ci, hic non
video. Si-
da porus,
quia pro-
pinqva Ty-
ro, Tyrus
autem Sur
dicebatur,
& inde
forte totus
tractus Ty-
rius vique
ad Ptole-
maidem,
Suri dice-
batur.

c vtriosè
m. f. Hac.
Lego. Hic,
id est, non
legè à Sida
d. Vide A-
drichom.
ib. 66. Est
autem an-
no 1191 à
centum
quina-

SIV
27

quæ optimè habitatur, locus delectabilis atque sanus.

Propè hanc villam à sinistris est ciuitas DIOSPOLIS, quæ similiter habitatur, & in Actibus Apostolorum LIDDA dicitur, vbi S. GEORGIUS decapitatus asseritur, & locus peregrinis aduenientibus demonstratur in Choro Ecclesiæ quondam pulchræ, non multum à monte CARMELI.

A sinistris est villa à SAFFRAM, in quodam monte, vbi beati Apostoli IACOBVS & IOANNES nati dicuntur; & in loco natiuitatis ipsorum pulchra est Ecclesia cõstructa, quam etiam peregrini visitare deuotius consuevere.

His visis perueni in GAZAM, quam prius dixeram ciuitatem esse satis magnam, & benè populatam, à mari aliquantulum elongatam. Hæc illa est ciuitas, cuius SAMSON portas asportauit, cum in ea captus est, super vnum monticulum ciuitati propinquum, & vbi tot millia PHILISTHINORVM, palatium columnis concussis, & seipsum post excæcatum mirabiliter occidit, sicut in libro Iudicum legitur.

Post hæc veni ad Castum DARVM, quod vltimum occurrit procedentibus de SYRIA in ÆGYPTVM.

Et notandum, quòd eundo de ACCON per viam hanc, dimisi ciuitatem sanctam HIERSALEM à sinistris vix ad 20. milliaria, volens prius videre ÆGYPTVM & ARABIAM, vt obtentis SOLDANI litteris, possem in reuersione commo dius & securius terræ promissionis loca sanctissima visitare.

De Deserto, quod diuidit Syriam et Ægyptum; & de Ægypto.

III.

DE Castro ergò quod DARVM dicitur, processi versus ÆGYPTVM per desertum arenosum, in septem diebus, in quo deserto est aqua penuria, portanturque victualia, & alia necessaria in camelis. Sunt tamen ordinata per SARACENOS cuncta secundum dietas, hospitia; ibique inueniuntur necessaria competenter.

Post hæc veni in ÆGYPTVM vbi sunt Casalia pulcherrima, infir-

die 17; Adrich. Zabulon 83. e Daron meminit Ezechiel, quod Symmachus vertit in Africum. A Christianis autem castrum fuit exadificatum apud Torrensem, qui dicitur Ægypti, & primum quidem ab Amalrico, postea ab alio autem suburban. Hieron. in loc. Hebr. VVilh. Tyrus 20. bell. 20. 21. 22. 27. Adrich. in Pharan. 3. fol. 19. d. desertum Pharan de quo Adrich. 16. fol. 116.

a A7. 9.
Hieron. in
loc. Hebr.
Tegrida
ait voca-
sam; Iusti-
nianus hic
S. Georgio
templum
edificauit.
Vide A-
drich. in
Ephraim
64.
b Saffra
vel Saffra
ciuitas in
monte si-
ta. à Na-
zareth
tribus di-
stans mi-
liaribus,
patria Ze-
bedæi, Al-
phæi et
Iacobi atque
Ioannu
Ap. in quo-
rum nati-
uitatis loco
pulchra vi-
situr Ec-
clesia. Ioa.
de Monte-
uilla c. 4.
et 20. loa.
Pasch. in
peregrin.
die 17; A-
drich. Zabulon 83.

ponitur inter ceteros infideles, vtpote principalis propugnator & dilatator est impiæ perfidiæ Mahometi.

Cuius de dominio ille nequam traxit originē; ibidem primò prædicauit, scilicet in deserto ARABIÆ, hominibus bestialib⁹ & indoctis, legemq; diabolicā ipsis imposuit, & serpentina astutia decepit, falsiq; miraculis, sibi & patri falsitatis ac mendacii colligauit, corpusq; ipsius perditissimi Pseudoprophetæ sub SOLDANI diligentissima custodia in ciuitate, quæ MECHA dicitur, sita in deserto ARABIÆ, de BABYLONIA circa 25. dietas, pro maximo sanctuario conseruatur in pulchra ipsorum Ecclesia, quam MVLSCRET vulgariter dicunt.

Quòd verò pendeat in aëre, per virtutem petre, quæ ferrum trahit, id falsò diulgatur: Est quidem aliàs in tumba elcuata & preciosa, ad maiorem ipsius mortui damnationem perpetuam positum; quòd SARACENI ex omnibus mundi partibus confluunt, peregrinationem ibidē ad suum Prophetam deuotissimā & solennissimam miseri reputantes. Et ob hoc SOLDANVS maximus aduocatus & defensor à SARACENIS ipsorū perfidiæ tenetur huius nouæ BABYLONIÆ, quæ perfida CHRISTIANÆ fidei super omnes errores existit maximè inimica.

Distat verò antiqua BABYLONIA ab hac inter Septentrionem & Orientem circa 35. dietas in CHALDÆA, & illius partes dicuntur, qui nunc est CHAN IMPERATOR TARTARORVM de PERSIA. Dicunt quòd ciuitas quæ nunc *BALDATVM dicitur, sit ipsa antiqua BABYLONIA, quæ sita est super fluum EUPHRATEM: Alii asserunt propè BALDATVM ipsam fuisse destructam, hoc per ruinas de propè maximè approbantes.

* Fori. Baldach. Vide Ortelii Thef. geogr. v. Babylon.

Turris etiam BABEL à filiis NOE incepta fuisse in loco, ppinquo asseritur, vbi humanū labium confusum est, locus nunc desertus dicitur, & quasi inaccessibleis propter ferarum crudelium, & venenosorum animalium ibidem commorantium multitudinem innumerofam.

Hæc dicta sunt, vt habeatur discretio veteris & nouæ Babylonie, in hoc opere principaliter recolenda.

Fluuus igitur PARADISI nouam BABYLONIAM præterfluens, ac terram ÆGYPTI irrigans & fœcundans, & omnibus bonis abundare faciens GION, (vt in Genesi dicitur) appellatur.

Quidā tamen dicunt, qd GION & PHISON in superioribus ÆTHIOPIÆ coniungantur, & sic coniuncti vnum alucū contineant & seruet.

Infulas tamen plures in ÆGYPTO habet p̄dictus fluuius vberim⁹ & deliciosissimus, & iterū recollectus in mare Mediterraneū in partes diui-

Vidi plures baburnos coctos, mammones, psittacos mirabiliter instructos. gestibus suis homines mirabiliter ad deductionem pro-uocantes.

Inuenitur psittacus, qui pro 100. aureis non daretur; quia in his partibus sunt homines delicati, supra modum delectationem, & corporalia solacia requirentes.

In superioribus ÆGYPTI est vna SMARAGDINA; vnde ibidem SMARAGDI meliores, & in meliori forma, quam in aliqua mundi parte, habentur.

Sunt in SYRIA & ÆGYPTO poma oblonga, quæ PARADISI nuncupantur, optimi saporis, mollia, in ore citò dissolubilia: per transfuersum quotiescunque ipsa incideris; inuenies CRUCIFIXVM, in tantum, vt aliquoties faciei, & aliorum membrorum lineamenta possis perpendere competenter: diu non durant, vnde per mare ad nostras partes duci non possunt incorrupta.

Saccarum optimum ibi crescit, & alia terra nascens, apud nos inconfecta; & consueta tamen, quæ apud nos in hortis humano studio nutriuntur, vt ruta, salvia, & huiusmodi sola naturæ operatione in campis, & aliis oriuntur, & marcescunt; multò amplius virtuosa.

Est autem in CAIRO domus ampla, & ad modum stuba demissa, in qua sunt multe fornaces etiam demissæ, super quas in palea ponuntur oua, quanta quilibet voluerit apportare, & sine gallinarum cubatione naturali, excocto temperamento ignis in fornacibus materia fetus maturatur in ouis, & pulli exeunt suo tempore, arte effectum naturæ mirabiliter prosequente, statimque vt pulli exeunt, & ex testis ouorum erumpunt, dantur dominis, quorum oua fuerunt, asportanturque; & nutriuntur. Vnde & in his partibus est maxima copia gallinarum. Hoc mirabilius reputo omnibus, quæ in his locis vidi.

Homines & scemina venduntur, in his partibus, sicut alterius fidei & sectæ, quam ementes & vendentes, & sic in seruitutem rediguntur, & secundum iuuentutem, fortitudinem, artem, sanitatem, pulchritudinem æstimantur.

Infra BABYLONIAM est quadam terra singulariter fertilis, pacis vberimis opulenta, quæ dicitur terra Gessen, quam filii ISRAEL consensu PHARAONIS ob merita IOSEPH, & patris ipsius Patriarchæ IACOB instantiam inhabitauerunt, dum diuina dispensatione peregrinatio in Ægypto.

Quæ

Quæ miracula & magnalia Deus in ÆGYPTO operatus sit, in libris Moyſis fatiſ patet.

Propè CAIRVM verſus plagam deſerti eſt hortuſ BALSAMI ſingulariſ, non multùm magnuſ, nec forti ſepe circumdatuſ, nec muro, de quo plurimùm admittabar, locum tam nobilem non fortiuſ comminiri.

Arbuſta Balaſami groſſa non ſunt, aut alta, ſed ad modum vitis palmitum ramuſculi mediocres. Irrigatur hic hortuſ quodaſ fonte paruo, in ipſo exiſtente, in quo virginem MARIAM puerum IEſVM balneate ſapiuſ, ac veſteſ panniculoſque eiſ lauſſe aſſerunt CHRISTIANI; & ex hoc dicunt fonteſ virtutem contraxiſſe, vt terra, huiuſmodi aqua irrigata balaſamum germinet, & producat.

Vtra BABYLONIAM & fluuium Para-diſi, verſus deſertum, quod eſt inter ÆGYPTVM & AFRICAM, ſunt plura antiquoꝝ monumèta, figura pyramidalis, inter quaſ ſunt duo mira magnitudiniſ & altitudiniſ, de maximis lapidibuſ & politis, in quibuſ inueni ſcripturaſ diuerſoꝝ idiomatum. In vno inueni hoſ verſuſ Latinoſ petriſ inſculptoſ:

Vidi pyramidaſ ſine te dulciſſime frater,
Et tibi, quod potui, lachrymaſ hic mœſtaſ profu-diſ;
Et noſtri memorem luſtuſ, hanc ſculpo, querelam,
Sic nomen decimi anni pyramide alta
Pontificiſ, comitiſque tuiſ * Traiane triumphaliſ,
Luſtriſ ſex intra cenſoriſ, conſuliſ eſſe.

Horuſ verſuum obſcura expoſitio aliquantulum me tenebit.

Dicunt ſimpliceſ, hæc maxima monumèta fuiſſe granaria PHARAONIS, & ſic ea appellat, quod verum nullo modo eſt. Quia nec ad imponendam, nec ad ſeruandam annonam, aut frumentum locuſ in ipſiſ pyramidibuſ aptuſ deprehenditur, maximè, quia à ſummo uſque deoꝝ ſum plenaſ ſunt maximis lapidibuſ, ſibi inuicem benè vnitis; niſi quod porta paruula à terra benè eleuata remanſit, & via ſtriſta ac tenebroſa, per quam deſcenditur ad certum ſpatium in eiſdem, nulla in ipſiſ reperta latitudine ſpatioſa: verùm quod monumèta ſunt, verſuſ ſcripti atteſtantur, & multa ipſaſ præſentialiter in-tuenti.

De horto
Balaſami
ad Hele-
opolim A-
drich. in
Neptalm
48. fol. 129.
Baron. an-
no 1. 1111. 46.

* m. l.
Trayne,
neg. corri-
gere poſ-
ſum. nam
hi tres
verſuſ in
menda
ſunt.

Handwritten notes in the right margin, including the number 27.

IV. *De itinere versus montem Synai ac Arabiam,
& locis sanctis in ea, usq; ad initium
terrae promissionis.*

DE CAIRO inde & BABYLONIA recedens, partibus ÆGYPTI lustratis, in ARABIAM properavi, veniq; ad montem SYNAI equos in decem diebus. Via media tota deserta est.

Afferbant MONACHI montis SYNAI veteres & veraces, se nunquam vidisse illuc venisse CHRISTIANVM, equitem peregrinum præter me, quia in camelis consueverunt venire cæteri peregrini. Camelus namq; comedit spinas & tribulos, quos inuenit in deserto, sine potu aliquotiens per duos dies integros usq; in tertium permanes; fabasq; siccas portant Camelarii per desertum; & dum camelos volunt benè reficere, dant ipsis de huiusmodi fabis in modica quantitate, & sic onusti grauitè tota die laborando, in itinere perseverant.

Equus tali labore & victu deficeret. vnde pabulum conueniens aqua ne deficeret, feci portari p equis meis, sicut & mea familia: in camelis. SOLDANVS namq; BABYLONIÆ fecit mihi singularem gratiam, DEI mediante fauore, dans mihi literas, quibus me omnibus subditis recommendabat, vt me ad LOCA SANCTA per totum eius dominium liberè ire permitterent, sine omni tributo, exactione, telonio, & meos, ac mea saluarent, honorarent, ab omni offensa & iniuria quorumcunq; custodirent, propter quod securus per totam terram SOLDANI iui cum mea familia, & pluribus scutiferis pari veste indutis, & habitu militari, gladiis, calcaribus, cultellis, ac si in terra CHRISTIANORVM securissimè processissem.

Existens in itinere, singulis noctibus dormiui in campis sub tentorio, quod mecum portavi; & SARACENI ad hoc deputati per officialem loci, ad quem veni, excubabant, me, & meos custodientes sollicitè & attentè à nocturnis periculis.

*Hinc potè-
ria aucto-
rità & no-
bilitas,*

Multi iuerunt ultra mare, magni & parui, nobiles, & ignobiles; sed huius temporis nullus hoc modo; q; reputo singularem gratiam & donum gratuitum SALVATORIS. Quocunq; perueni, & illis quorum intererat, literas SOLDANI monstraui; statim se leuabant, literas osculabantur, super caput ponebāt, me honorabāt, aliquoties victualia gratis præsentabant, & se mihi ad beneplacita beneuolos exhibebant.

Sic igitur recedens de Cairo, primò perueni ad MARE RVBRVM in

in deserto, q̄ est quoddam brachiū OCEANI INDICI strictum, versus plagam ÆGYPTI, sed plus & plus versus mare magnū incipit elargiri.

Supra ipsum mare rubrum, veni ad locum, vbi filii Israhel sicco vestigio transferunt, diuino miraculo, in ipso submersis ÆGYPTIIS, insequentibus eos, sicut in l. Exodi clariùs reperitur.

In hoc loco, mare hoc longum est, sed iudicio meo vix latitudo transitus, ad quinq; milliaria se extendit.

Non est autem mare rubrum in hac parte, nec fundus rubens, sed in omnibus assimilatur cæteris maribus: potest tamen esse, quòd in aliqua eius parte, alibi sit gleba eius rubra, & ob hoc totum illud brachium mare rubrum seu rubeum appellatur.

In littore huius maris processu per triduum, & circa ipsum in itinere plurimùm delectabiliter; quia refocillabar plus quàm in deserto alio, ventorum dulci refrigerio moderato.

Circa hoc mare inuenitur corallus albus in abundàtia, in ramis multùm pulcher, sed parùm valet, quia nimis est fragilis: inueni tamen sine ramis, duas vel tres pecias ad modum eboris relucens.

Recedens de mari rubro veni ad fontē, q̄ in scriptura dicitur a MATH, vbi tempore transitus filiorū Israhel amara erāt aqua, quæ in pmixtione ligni à DEO mōstrati MOysi, dulces & potabiles sūt effecte.

Deinde veni in b HELYM, locum valdè delectabilem in deserto, vbi sunt 12. fontes, & 70. palmae, & est vna de stationibus Israhel, vt in Exodo reperitur.

Post hoc veni in desertum, vbi est mons DEI SYNAL, seu OREB, quem in hoc deserto finaliter requirebam.

In pede huius montis est ille locus sancti Spiritus, vbi Moyse vidit rubum ardentē nō consumi flāmī, & Deum in rubo loquentem, nostræ salutis ordinem figuraliter conuenientius inchoantem.

In hoc loco pulchrū est monasterium satis magnum, plumbo cōpèrtum, & claustrum Monachorū, benè firmata porta ferrea clausum. Et Monachi ARABES & pauci GRÆCI, simul numero multi, deuotissimè & sanctissimè viuentes, ARCHIEPISCOPIS eiusdē loci ac ordinis, & cæteris platis suis valdè obediens, vinū non bibentes, nisi in paucis festis anni, & tunc certa mensura, modicæ quātītatis: pisces rarò comedunt; oleribus, daetylīs, leguminibus vitam certis locis & horis simul quietissimè sustentantes; diuinum officium secundum ipsorum consuetudinē peragunt, Ecclesiā intrinsecus mundissimè tenentes, & valdè multis lampadibus ac luminaribus illustrantes.

P 2

Vide Pererium in Exodum.

a Exod 15.

Num. 33.

Adrich.

fol. 127.

b Eilm.

Exod. 15.

Num. 33.

Tyrius 11.

bell. sacr.

29. Adrich.

fol. 119. the

Israhel's

mansio

sesta,

c Adrich.

in Pharan

92. fol. 124.

d A Iust.

niano 1m.

construētū

ubi 2000.

descripto-

rum mo-

nachorum

corpora se-

pulta. Vide

Wilb. Tyr.

14. bell.

sacr. 12.

Ad Vitr. c. 56.

SIV
27

Erod. 3.

Ad locum RYBI retrò maius altare discalceati intrant peregrini, nosque intrantes discalceari iubent, propter hoc, quod Deus MOYSI dixit ibidem existenti: Solue calceamentum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, terra sancta est.

Diebus plurimè apud eos fui, & in claustro loco commodo assignato, me benignissimè pertractauerunt.

In hoc monasterio aqua est, quam percussione virgæ præcepto DEI iussit MOYSES emanare; aqua est optima, & sanissima ad bibendù.

In hoc monasterio propè altare maius à dextris, in loco aliquantulum eminenti est vna capsula marmorea alba, non longa aut alta, in qua caput, & membrorum ossa non ordinatè posita, sed mixtim, de summitate montis SYNAI hùc translata beatissimæ virginis & martyris CATHARINÆ sunt reclusa; & vas Prælati dicti monasterii cum instrumentis, cum debita solennitate, deuotissimè, peregrinis aperiunt, sacras intus iacentes RELIQUIAS ostendentes.

PRÆLATVS verò maior cum instrumento argenteo ad hoc facto, ossa sanctissima fricat, & liquorè exsudantem ab eis diuino miraculo, deuotè petentibus impertitur, modicæ tamen quantitatis, quia per modum sudoris consuevit liquor sanctus, modicè tamen ex ossibus emanare; qui liquor obdurus aliquantulum existit, & verè meritis B. CATHARINÆ donum DEI creditur, quia nec balsami, nec olei, nec alterius humoris naturalis speciem sortitur, quo donum transcendens naturam meritò comprobatur.

In hoc etiam MONASTERIO plures diuersæ nobis aliæ RELIQUIÆ sunt ostensæ.

Intra septa huius monasterii nec MVSÆ, nec PVLICES, nec alia huiusmodi immunditiæ possunt esse; tamen extra desertum vndique molestant plurimùm transeuntes, & non minus utique homines habitantes.

De quo cum mirabar, & oculis vidissem, quòd huiusmodi animalia importata moriebantur; informatus fui, quòd olim orationibus sanctorum in eodem loco commorantium, qui in tantum huiusmodi animalibus vexabantur, quod etiam locum cogitabant dimittere, à pio Deo impetratum est, vt nullus tali rædio deinceps in dicto loco aggrauaretur.

MONACHI etiam dicti loci, dant de victualibus, quibus ipsi met vtuntur, quamdiu in ipsorum monasterio, & iterum pro itinere versus SYRIAM, secundum numerum dietarum, æqualiter omnibus, ita par-

parvo, sicut magno, competit; omnino omne pretium, etiamsi oblatum fuerit, penitus repuentes.

Super hunc sacrum locum, de quo multa iam dixi, eminet mons SYNAI satis altus, gradibus multis ad eius summitatem ascenditur, in qua summitate vna est capella HELIÆ, altera MOYSIS, vbi gloria Domini apparuit, legem dedit, & multis miraculis coruscavit.

Vide A-
drich. in
Pharan. 92
fol. 124. et
69. fol. 122.

Foramen etiam in petra durissima ostenditur ibidem, in quo Deus MOYSEN posuit, dextera sua protexit, cum ipsum in maiestate pertranfret, posteriora sibi ostendens, cum faciem ipsius nullatenus potuerit intueri.

De hoc & aliis magnalibus Dei in locis his factis, ex libris S. scripturæ quilibet poterit plenius informari.

Figura corporis MOYSIS videtur quodammodo petræ dictæ, tanquam ceræ impressa, cum tamen adeo sit dura, vt instrumentis ferreis fortissimis, vix mei familiares potuerint aliquid de ipsa ad modum pulueris acquirere.

In cacumine alterius montis multum altioris, valle profunda existente, corpus B. CATHARINÆ ab ANGELIS portatum, & ab hominibus repertum esse dicitur, à monachis & incolis illarum partium, & deuotè ob hanc rationem, etiam à Christianis hæc summitas laboriosius visitatur.

In hac summitate nulla Capella est, aut habitaculum, sed petris, & talibus tabulis locus inuenti corporis est signatus.

Oratio dicitur Ecclesiæ, quod in eodem loco & lex sit data, & corpus B. Catharinæ sit ab angelis collocatum.

Dici potest, quod in eodem loco, non numero, sed specie. Vel cum diuina maiestas nullo loco determinata sit, modò de vno, modò de alio montis apice MOYSI loqui poterat; & nunc de longè, nunc de propè ipsum de his, de quibus eum scire voluit, informare. Et sic identitas localis non sumitur, quantum ad legem datam, & S. CATHARINAM sepultam; sed quantum ad legem dantem & sepelientem; cuius auctoritas in summitate montis SYNAI eadem sede non determinata, respicendū in vtrisque.

De monte igitur SYNAI descendens, versus SYRIAM processit per desertum in tredecim diebus.

Hoc desertum totum est illud, de quo prius memini, inter CATHARINAM & montem SYNAI, ARABIÆ nominatur, quod latissimum est, in quo moratur infinita multitudo ARABVM, qui dicuntur alio nomi-

* equali-

bus.

* Deus qui

dedisti le-

gem Moysi

in summi-

tate mon-

ta Sinai,

et in eodẽ

loco per

sanctos an-

gelos tuos

corpus B.

Catharinæ

virg. et

mirabili-

ter collo-

casti, et c.

nc

* An Ra- ne RIDILBIM, in locis sepositis, vbi aquam habere possunt, de fonti-
thalabaga bus, riuulis, aut puteis, saltem in modica quãtitate, quia magna est ibi
apud The- aquã penuria, ita vt ad duas dietas, vix possit aliquoties reperiri, & vbi
xerum huc persinet? vno tempore inuenitur, alio exsiccatur. Morantur autem hi homines
Vide Or- sub tentoriis, de filtris & pellibus, & viuunt maximè de Camelis & Ca-
sel thes. pris. non serunt, neque metunt, agris carentes; pane non vtuntur, nisi
geogr. v. portetur aliquoties de SYRIA & ÆGYPTO. * Bruni homines sunt, for-
Arabia tes, & veloces; pro armis, scutum & lanceam portantes, Camelis am-
Petra. bulantibus infident, quos DROMEDARIOS dicimus; vno die multum
* Braun. itineris valdè, si volunt, peragentes. Caput & collum inuoluunt pan-
no lineo longissimo, nec generaliter vtuntur arcibus, vt ceteri SARA-
CENI; parùm curant SOLDANVM; ipse tamen Capitaneos eorum tra-
hit ad se muneribus, & huiusmodi; quia, vt dicitur, quando cultores
huius deserti vellent, & essent vnanimis, possent SOLDANVM euicere,
ÆGYPTVMQVE & SYRIAM de facili occupare.

v. *De initio terra promissionis, quod est Bersabee, versus Arabiam, & locis sanctis ad ciuitatem Hierusalem.*

Vide A-
drich. in
Simeon 28.
fol. 133. &
alibi.

PROCEDENS inde de ARABIA VENI IN BERSABEE, terra PROMISSIO-
NIS initium, versus AVSTRVM, quondam fuit villa competens, pul-
chras habuit Ecclesias, quarum adhuc aliquæ perseuerat, pulcher val-
dè locus est, & delectabilis, atque sanus.

In hac B. ABRAHAM diu moratus est, altare edificauit, contem-
plationi studuit, nomen Domini deuotius inuocando, vocatusque à
Deo mandatum accepit, vt filium immolaret.

* De Mä-
bre Adrich.
in Iuda
245. fol. 49.
& de con-
ualle Mä-
bre fol. 51.
52.
* Gen. 23.

Deinde procedens in media die veni in ciuitatem *HEBRON, q̄
aliis nominibus, VALLIS MAMBRE, & CARIATHABEE in Biblia vo-
catur, vbi B. DAVID regnauit, pro tempore, vbi sepulti sunt sanctissi-
mi Patriarchæ, *ABRAHAM, ISAAC & IACOB; SARA quoq; REBECCA
& LYA, in spelunca agri duplici, quem emit ABRAHAM in sepulturam,
vt in Genesi reperitur.

In decliuo montis hic locus est, in quo supra monumenta ipso-
rum Patriarcharum pulchra Ecclesia constructa est, ad modum castri
munita, de magnis lapidibus ac politis, quam SARACENI in reueren-
tia habent, ob merita parentum suorum, quos dicunt fuisse prædictos
Patri-

Patriarchas. In eam intrare non permittunt aliquem CHRISTIANVM; quod si voluerit, ad ostium Ecclesie poterit adorare.

In hac sancta valle HEBRON locus est, vbi ABRAHAM in ostio sui tabernaculi sedens, in ipso feruore dici, tres vidit, & vnū adorauit, charitate DEI infāamatus, & à passionum mundialium turbine quietatus, in Deitate TRINITATIS & vnitatis mysterium ineffabile recognoscens.

In hoc etiam loco ipse vir sanctus angelos DEI hospitio recepit, prandium ipsis acceptabile, prompta deuotione mētis preparari iussit de hœdis; repromissionem de veterana coniuge promeruit, quod secundum naturæ cursum incredibile videbatur.

Propè hunc locum ABRAHÆ pœna SODOMORVM revelatur, orationeq; rationabili salutem LOTH, & eius familie impetrauit.

Deinde in vna die veni in ciuitatem sanctam BETHLEHEM, quæ vtiq; in principib; IUDA non debet minima reputari. Via media multum est delectabilis, & aliquantulum nemorosa. In hac beata ciuitate versus Orientem, vltima eius parte, diuersorium erat, in quo puer natus est nobis de Virgine, & filius DEI datus, patris etiam secreta pandens nobis miseris indigentibus, angelus magni consilii destinatur.

Adrich. in Iuda s. 4. fol. 41.

MS. B. B. S. IV. 27

In loco natiuitatis solis iustitiæ CHRISTI, DEI nostri, ibidem orti, denotissima & pulcherrima Ecclesia constructa est, satis magna, plumbo cooperta, marmoribus & picturis GENEALOGIAM CHRISTI exprimentibus, egregiè ordinata.

Apparet mihi, quòd nunquam magis generosam Ecclesiam viderim in hoc mundo. Erat benè tutribus, muris, ac propugnaculis communita.

In ipsa Ecclesia propè Chorum à dextris descenditur, per paucos gradus, vbi est locus præsep̄ii, artis ministerio, marmoribus, & opere Mosaiico pulcherrimè decoratus. In hoc loco huius præsep̄ii panis Angelorum nobis proponitur, quò magis in virtutibus & in Angelorum quodammodo honoris gratia diuina collocati, non immutemus cibum huiusmodi in nostræ carnis substantiam, sed potiùs in ipsam viuaci deifica similitudine transfuamemur.

In hoc loco pauperculæ VIRGINIS INFANTVLVS à MAGIS adoratur, mysticis muneribus honoratur, stella ductore ostēditur, in mobili, naturæ immobilis demonstratur, ab angelis & pastoribus cœlestibus & humanis præconiis attollitur euidenter.

Ex hac etiam sancta ciuitate, DAVID duxit originem, in qua, & eius finibus, occisi sunt beatissimi Innocentes, primitiæ Filii, quos Deo patri obtulit, postquam in hoc exilio peregrinari voluit, seipso ad patriam ducere peregrinos.

Beatus HIERONYMVS in hoc loco diu moratus est, & tandem defunctus; aliiq; plures sancti; pro loci reuerentia deuotissime sunt conuersati.

Est autem BETHLEHEM ciuitas paruula, quantitate loci, sed non virtute mysterii. oblonga est & stricta, à lateribus suis, profundis vallibus benè naturaliter communita. habitatores eius sunt communiter CHRISTIANI, quamuis SCHISMATICI, quorum cultui territorium BETHLEHEMITICVM boni vini copiam administrat.

In felici loco NATIVITATIS CHRISTI, pulchram feci cantari MISSAM, PVER NATVS EST NOBIS, & deuotam, per SACERDOTE, quem per totum SANCTVM ITER mecum duxi; & potuit in his locis licitè celebrare, quia delictentia SVMMI PONTIFICIS, hæc loca sanctissima visitari.

De BETHLEHEM processit versus HIERVSALEM; & est via intermedia ^a vix quatuor milliariū, in qua via à sinistris, est ^b monumentum RACHELIS, matris IOSEPH, sanctissimi Patriarchæ, quæ in partu BENIAMIN moriēs, à IACOB in via, quæ ducit EPHRATA, id est, BETHLEHEM, est sepulta, & lapides, quos secundum numerum filiorum Israël, sepulchro suppositi, apparent vsque hodiè; quod etiam historia Genesis attestatur.

Est circa hanc viam locus, vbi pastoribus super gregem vigillas noctis custodientibus, exercitus angelorum apparuit, decantantes in SALVATORIS NATIVITATEM: GLORIA IN EXCELSIS DEO.

Dicitur etiam circa hanc viam esse ^c CISTERNA VETVS, in quam IOSEPH missus est per fratres suos, venditus postea mercatoribus euntibus in Ægyptum.

Et breuiter in hac via sunt plura Christianorum monasteria gratiosa.

^a Sex miliaria ab Hierusalē distare scribit Sena Sulpitius qui ibi sex mensibus fuit cum S. Hieronymo.

^b quinto miliario ab Hierusalē, in loco qui à LXX. vocatur Hippironus. Temporibus Bredenbachii adhuc aderant isti duodecim lapides. Vide Adrich. in Benjamin. 101 fol. 19.

^c Cisterna vetus non procul à Dorthain in campo iuxta viam, quæ in Ægyptum ducit Brocusin. 4. Bred. ib. Adrich. in Zabulon 36. c. 40. fol. 138.

De

Dicitur etiam hic locus **ABRAHÆ** ostensus, ut filium immolaret, quo, præcepto angeli, illaeso permanente **ISAAC**, arietem harentem cornibus in veptibus, **ABRAHAM** loco filii immolauit.

Dicitur etiam hic locus esse, ubi **B. PATRIARHA IACOB** vidit scalam erectam cacumine cœlum tangentem, & angelos Dei ascendentes, & descendentes, huius loci sanctitatem inculcantes.

In hoc etiam loco vidit **DAVID** angelum cadentem populum, imposuisse cruentatum gladium in vaginam.

In hoc etiam loco **SALOMON** Deo amabilis, orationem deuotam, & loco conueniente ad **DEVM** emisit, ac ipsum cum Sacerdotibus & ministris præcelsa solennitate, instinctu Dei attentissimè dedicauit.

In hoc etiam loco **B. VIRGO** ante desponsationem eius dicitur Deo fuisse oblata à parentibus, ut templi pannos abluendo, rupta cœsueudo, acu ornando, & huiusmodi muliebria officia ac virginalia diligentius exhiberet.

In hoc loco **MATER VIRGO** postmodum Deo patri suum filium primogenitum præsentauit, secundum legis præceptum pro eo Domino redemptionem primogeniti masculi offerendo; ubi etiam **B. SYMEON CHRISTVM** in vlnas recipiēs, & **B. ANNA** Prophetissa **SALVATOREM** mundi venisse, clara voce sancto infligante spiritu, promulgauit.

Ex hoc loco **CHRISTVS** vendentes & ementes eiecit.

In hoc loco sapius docuit, puerulus disputauit, quæritibus dulcem responsionem retulit, multa mirabilia fecit, locum plurimum commendauit, quæ sacris Euangeliis lucidius continentur.

Super pinnaculum huius templi Dei filius missus est, & tentatorē Dei clara voce animo virili repulit, & ut decuit, tanquam Dominus omnium potitus est sacro ministerio angelorum.

Iuxta hoc templū **IACOBVS MINOR**, qui & **FRA TER DOMINI** dicitur, pertica fullonis excerebratus, felix martyrium consummauit.

Iuxta hoc templū à sinistris est illa vetus **PORTA AVREA**, & ciuitas, & atrii templi, de qua Scriptura facit cōmendabilem mentionē.

Propè Templum à dextris, est Ecclesia oblongo plumbo cōperta, quæ **Scola Salomonis** vulgariter dicitur.

Quidam dicunt ibi fuisse quoddā habitaculū & pretiosum porticum **SALOMONIS**.

Non longè versus Septentrionem est illa **PROBATICA PISCINA** curatorum debiliū, secundum Euangelium motu angeli descenden-

dentis. Et Ecclesia B. ANNÆ, auia Christi, satis pulchra, eidem piscinæ est contigua, vbi B. VIRGO concepta & nata fuisse dicitur, sepulturaq; IOACHIM & B. ANNÆ parentum eius, in quadam clypea subterranea, ostenditur, & non longè est Ecclesia vbi Christus inuitatus cum Pharisæo discubuit, illaq; peccatrix mulier beatissima MAGDALENA, inuerecundè verēcunda ad conuiuium intrans, pedes Domini lachrymis lauit, capillis terfit, & remissionem peccatorum meruit obtinere.

Est etiam HIEROSOLYMIS locus, vbi Christus flagellatur, conspuitur, & colaphizatur, illuditur, comprehenditur, spinis coronatur, crucis arbore oneratur, & passiones pro nobis innumeras sustinet, ipse impassibilis patienter.

De templo Domini versus Meridiem est ille benedictus mons SION, intra ciuitatem HIERUSALEM, cuius portæ super omnia tabernacula Iacob à Domino diliguntur. Qui quidem mons parùm altior est cætero situ ciuitatis, de ciuitate ad ipsum ascendentibus; verùm ab extrinseco profundis vallibus communitus. Est tamè fortior locus vrbis, ciuitatis Dauid, à scripturis sapius nominat⁹, in quo cæteri Reges Hierusalem postmodum habitabant, in quo Dauid & Salomon plurimiq; Prophetarum ac Regum Hierusalem, corpora requiescunt.

In pede huius montis versus ciuitatem SOLDANVS castrum fecit, & à deputato Castellano & seruientibus custoditur.

Breuitè, in hoc monte sanctissimo frequentatione Christi & benedictæ matris eius ac discipulorū plura loca sanctificata sunt, præcipueque in certo loco huius montis filius Dei Pascha cum discipulis suis celebrat, sanctissimum corpus & sanguinem consecrans, discipulis tribuit, nouum Testamentum instituit, prædicator sententiam do-

Dilectissimus ille discipulus supra pectus Magistri discubuit, vbi secretorum cælestium hausit sententias. Postmodum credentibus fideliter & cautissimè, secundum salutis nostræ exigentiam detegendas.

In hoc monte humilis magister & Dominus pedes discipulorū lauit, linteo præinctus terfit, exemplo saluifero nos docuit, sermonè Dominicum fecit in charitate, fundamentum, & consummationem fidei solidauit.

In hoc monte post mortem CHRISTI, discipuli cum matre IESU orationibus deuotissimè persistebant.

In hoc monte post RESURRECTIONEM CHRISTI discipulis apparuit, clausis ianuis, & THOMÆ se palpabilem præbuit, non credenti.

In hoc etiam monte, die PENTECOSTES SPIRITVS SANCTVS in discipulos venit, linguis igneis dispartitis in ipsos in auditorum operum dona distribuens charismatum diuinorum.

In hoc monte post Christi ascensionem beatissima DEI GENITRIX morata est, & tandem ibidem decedens, in thorale solium celeste à filio est assumpta.

Item in monte STON lapis ille magnus, ostenditur, qui ad uoluitus erat ad ostium monumenti.

NB. In monte etiam STON IACOBVS MAIOR decollatur, ubi pulchra est Ecclesia ARMENORVM; & hæc sola Ecclesia est notabilis, ad fidem ROMANÆ ECCLESIAE spectans, cum tamen HIERSOLYMIS sint multæ Ecclesie Christianorum schismaticorum, SYMMO PONTIFICI non obedientium: & ipsi inter se diuersis hæresibus, & schismate sunt diuisi.

Sectæ multæ sunt Christianorum vndique in his vltimarum partibus, ritibus & diuersis nominibus discrepantes. Sunt enim ibi GRÆCI, SYRIANI, NESTORINI, IACOBITÆ CHRISTIANI, DECENTVANI, NUBIANI, ÆTHIOPIES, INDI, PRESBYTERI IOANNIS fidem tenentes, & GEORGIANI, quorum fidem modumq; viuendi ac errores describere, longum esset.

Ceterum pauca, quæ in HIERSALEM & terra sancta, ab initio vsque nunc, Dei dispensante prouidentia, facta sunt, & ostensa, plus tamen notabilia, ob legentium deuotionem hic narro. Singula verò magnalia DEI, qui scire voluerit; conuenit, vt latas S. historiae paginas perferretur.

VII. De Monte Caluaria, & sepulchro Christi, ac Ecclesia sepulchri.

Locis inde prædictis in Hierusalem lustratis; restat vt de monte CALVARIÆ, & SEPULCHRO CHRISTI finaliter prosequar, quæ in hac ciuitate finaliter requirebamus.

Sunt igitur prædicta loca intra ciuitatem HIERSALEM, quamuis tempore CRUCIFIXIONIS extra ciuitatem essent; quia post HIERSOLYMÆ euersionem per TITVM & VESPASIANVM factam, in resurrectione eius postmodum per ÆLIVM ADRIANVM loca CRUCIFIXIONIS & sepulchri intra ciuitatem inclusa sunt, in vrbe ad Septentrionalem plagam quodam modo dilatata. Supra

Super hæc loca à CHRISTIANIS pulchra fabricata est Ecclesia, figura rotunda, choro versus Orientem in longum, figura addita circulari, quæ deuotissima Ecclesia plumbo cooperta ad Occidentem de scætis lapidibus pulcherrimam turrinam habet; in summitate verò, ipsa Ecclesia versus cælum cooperta est circulo magno patulo existente, cælesti luminis clarius receptiuo.

Sub hoc circulo, in medio scilicet Ecclesiæ, paruula domuncula est, in quam propter portæ demissionem, versus Orientem intrare oportet corpore in curuato: supra verò resludinata est ad modum semicirculi, opere Mosaico, auro & marmoribus decorata nullam habens fenestram, candelis lampade illustrata.

In huius domunculæ parte dextra locus est DOMINICÆ SEPULTURÆ, attingens extremitates prædictæ casæ in longum, scilicet ab Oriente versus Occidentem, cuius longitudo nouem communium palmarum est, latitudo verò tam monumenti, quam spaciū cæteri ipsius domunculæ, residuum in latitudine circa sex palmas communes utrobique se extendit; circa 12. palmas potest esse altitudo domunculæ supradictæ.

Illud verò aduertendum est, quod monumentum illi sanctissimo loco superpositum, non est illud, in quo corpus Christi sacratissimum exanime primitus est immissum; quia sacro attestante eloquio, monumentum Christi erat excisum in petra viua scilicet, quomodo antiquorum monumenta, & præcipuè in his partibus fieri communiter consueuerunt; illud verò ex petris pluribus est compositum, de nouo conglutinato cæmento, minus artificialiter, & minus quam decet, ordinatè.

Locus etiam ipse monumenti CHRISTI, fuit per infideles longo tempore possessus ante tempora LATINORVM, & prophanatus, qui nihil in ipso dimiserunt, quod deuotionem fidelium posset de huiusmodi prouocare.

Quando etiam HIERUSALEM capta est ultimò à SARACENIS, per certa pacta, & tractatus, ciuitatem sanctam dimiserunt, & assultu capta non fuit; nec verisimile est, posito, quòd in loco sepulchri aliquid misisset de vero monumento, Christiani dimisissent aliquid ibidem ab infidelibus conculcandum, cum etiam nunc fideles studeant eadem loca visitantes, de petris & terra, quantum possunt, portare, & si possent, utique totam asportarent, vestigijs Christi consecratam.

Verum tamen quicquid sit de hoc, ipse locus sepulchri Christi

Q 3

for-

formaliter moueri non potest, sed remanet, & remanebit immobilis in aeternum.

In quo loco sacratissimum corpus CHRISTI DE CRUCE leuatum; per IOSEPH AB ARIMATHIA missum, mulieres & APOSTOLI, & constantius prima peccatrix diligentissima, quod viuum dilexerant, mortuum diligentes, hunc locum deuotissime visiterunt.

Caelestes ciues illuc sunt infideles credentes fideles dulci alloquio * consolatos.

Hic locus est omni deuotione merito reuerendus, vbi corpus Christi sacratissimum inter iniquos est crudeliter deputatum, anima reassumpta immortalitatis primitiis gloriam

Saepe dictae domunculae parte sinistra contra sepulchrū eminet, extra ceteros lapides, lapis quidam albi coloris grossus, ad modum capitis hominis, bene ad septem palmas à terra eleuatus, quae Christianos illarum partium praeter ceteris vidi deuotius osculari, de quo cum mirarer, & quare hoc esset, sollicitè interrogarem, per authenticas personas per interpretem ibidem responsum est, quod ille lapis sit de vero MONUMENTO CHRISTI, qui à CHRISTIANIS ibidem positus est, vt peregrini aduenientes possint ipsum tangere, & videre, vt ad deuotionem amplius excitentur.

Supra SEPULCHRUM CHRISTI, pulchram feci de RESURRECTIONE DOMINI MISSAM celebrari; & aliqui de meis sociis CORPUS CHRISTI deuotè susceperunt.

Post MISSAM feci duos MILITES NOBILES supra SEPULCHRUM, GLADIOS ACCINGENDO, & alia obseruando, quae in professione MILITARIS ORDINIS fieri consueuerunt; quae * adiuratus in IERUSALEM mihi CLAVEM dedit ad DOMUM SEPULCHRUM, neminemque intra Ecclesiam sepulchri ire permisit, nisi quem nominatim expressi, & intrare volui, vt quietius possem deuotioni vacare, & ea facere in Ecclesia, quae mihi ad honorem DEI videbatur expedire; & in his, & aliis se mihi idem CAPITANEVS gratiosum in omnibus ibidem exhibebat.

Circa locum SEPULCHRUM in eadem Ecclesia, vbi tunc HORTUS erat, post RESURRECTIONEM MARIAE MAGDALENAE apparuit Christus in specie hortulani, & se resurrexisse, per eam discipulis annunciat; sed sicut illo tempore huius loci custodes infideles velut mortui sunt effecti: sic (heu) hodie, DEO permittente, custodes tam sacri loci sunt infideles, & virtute mortui, SARACENI.

In eadem Ecclesia versus Orientem de sepulchro ad manū dexterae,

NB.
Pro auctoritate auctoris.
* Admirabilis.

tram; propè Chorū Ecclesiæ est ille locus, ad quem ascenditur per gradus non multos, qui parum alt' est, omni memoria & laude dignifimus, scilicet GOLGATHA CALVARIÆ monticulus de vna petra albi coloris, rubeo quodammodo immixto, naturaliter eleuatus, vbi dilectus fidelis animæ candidus & rubicundus, electus ex millibus, cuius colorem etiam ipse locus visibiliter, & sortè non casu refert, pro salute humani generis, patri cœlesti obediens filius, acceptabilis hostia immolatur. Cuius hodiè figuram prætulit agnus Paschalis, & cetera cuncta, holocausta, sacrificia, libamina, legalia sacro velamine circumdata, vnde & in eius morte velum templi scissum est; ad designandum, quòd sacrificiorum figura cessante, illuxit veritas DEI filii crucis patibulo immolati; & vsq; in finem seculi in altaris Sacramento mirabili, quòdidiè immolandi.

Et quis homo hunc locum videre poterit sine lachrymis, tremore cordis, alta consolatoria compassione mentis? vbi impassibilis patitur, vita moritur, & supersubstantialis communicatiua bonitas pro nobis peccatoribus, cum impiis deputatur.

In hoc loco latroni serò penitenti culpa dimititur, mater discipulo commendatur, & discipulus pro filio, matri, miserabili concambio substituitur, Christus denudatur, crucifigitur, clauatur, lanceatur, & tandem sitiens, & altè vociferans spiritum pretiosissimum emittendo naturæ mortalis debito misericordissimè satisfecit.

In hoc loco feci celebrari OFFICIUM de die PARASCÆVES, & quidam ex nostris de gratia DEI, deuotionis cumulis ibidem sunt dulcissimè permolliti.

Sub sacratissimo monte CALVARIÆ in eadem Ecclesia locus est, vbi S. HELENA CONSTANTINI mater LIGNVM DOMINICÆ CRUCIS inuenit, sub terra diutiùs occultatum.

Circa hunc locum sunt quædam columnæ marmoreæ aquam continuè distillant; & simplices dicunt, quòd plangent & defleant mortem Christi; quòd verum non est: quia vbi natura sufficit, non est ad miraculum concurrendum. Est autem certa species lapidis in genere marmorum, quæ ENIDIOS appellatur, cuius natura per magistros mineralia conscribentes, talis asseritur, quòd ex frigidissima naturali eius complexione aërem circumstantem ingrossando transmutat in aquam: in habentibus enim Symbolum facilis est transitus aque in aërem, subtiliando, & aërem in aqua inspissado. quò fit, vt aërem, aqua factum, & petra circumpositū, necesse sit naturaliter distillare. Vnde

NB.

Vnde in CONSTANTINOPOLI, in veteri palatio Imperiali, sub terra quasdam conchas marmoreas vidi de simili lapide, quæ plenæ existentes aqua, euacuabantur aliquoties, & reuoluto anno sine omni humano studio, plenæ inueniuntur aqua, ita vt vndique effluant; quod à vulgaribus maximum miraculum reputatur. Sed ego, hoc videns, naturam lapidis consideravi, circumstantiam loci aduerti, admirato domino Imperatori causam naturalem exposui, cui plurimum placuit, & me ex tunc in singularem amorem, & honoris gratitudinem recollegit.

In hac sancta Ecclesia sepulchri morientes peccato, crucifigamur mundo, resurgamurque virtute cum CHRISTO, vt ab ipso assumi in cohæredes aeternæ gloriæ mereamur.

Et sciendum, quod ciuitas HIERUSALEM versus Septentrionem & sepulchrum Christi, minorem habet fortitudinem, & planitiem competentem, muris tamen, propugnaculis & fossatis posset commode defensari. Ab Oriente verò valle IOSAPHAT, & meridie ac Occidente aliis coadiacentibus vallibus continuis & contiguis profundis est plurimum naturaliter communita. Distat autem a mari Mediterraneo ipsa sancta ciuitas per vnam dictam communem cum dimidia, magis propinquum habens portum IOPPENSEM, de quo feci in præcedentibus mentionem.

VIII.

De Locis sanctis in circuitu Hierusalem, & locis sanctis vsque ad fluiuium Iordanis.

Ciuitate sancta HIERUSALEM diligentius perlustrata, processi versus Occidentem ad montana IVDÆÆ circa quinque milliaria ad locum, vbi B. VIRGO post conceptionem SALVATORIS nostri cognata suæ ELIZABETH ad 6. menses grauidæ de præcurfore Domini, occurrit congratulans, salutationem dulcissimam emittendo. qua IOANNES diuinitus excitato materno utero, gesticulis infantilibus exultando, virginalem conceptum DEI filium nunciat, matresque utraq; hinc inde deuotione humili DEI præconia intulerunt; hæc DEI genitricem; illa verò præcella genitrix verbis apertissimis DEI magnificans salutare.

In

In hoc loco est competens Ecclesia, vbi SEPVLCHRVM PRÆCVRSORIS DOMINI ostenditur,

Ac propè à sinistris est castellum EMANS apparitione Domini consecratum.

Propè est locus vbi arbor viuifica Crucis venisse dicitur, pulchra Ecclesia signatus, & competenti claustro, vbi religiosi Christiani, GEORGIANI nomine, schismatici commorantur.

De hoc loco redi non multum de HIERSALEM ad sepulchra plurimorū PROPHE TARVM, me quodam benè literato IVDÆO TERTONICO ducente. Quæ sepulchra IVDÆI consueuerunt visitare.

Et procedens redi pertrāsens iterum CIVITATEM SANCTAM, exiensque de porta eius BARIOLA supra VALLEM IOSAPHAT, veni ad locum, vbi S. PROTOMARTYR STEPHANVS lapidatur, & à SAVLO vestes lapidantium conseruantur. Ibi B. STEPHANVS CHRISTVM à dextris DEI cernit, qui pro lapidantibus orando, spiritum moriens Christo commisit.

Inde descendi ad vallem sanctissimam IOSAPHAT, supra quam situata est ciuitas sancta sine medio, in qua torrens CEDRON, quondam fluxit suis temporibus, ex aquis pluuiaribus coacrescens: iuxta quem in pede montis OLIVETI erat hortus, quem DEI filius intrare consuetus fuerat. Postquam à discipulo traditus est: ibidem à traditore improbè osculatur, capitur & ligatur, auricula MALCHO amputatur, & sanatur; tanquam ovis ad victimam innocens ducitur, discipulique electi fugiunt, beneficiorum DEI immemores, illumque solum relinquunt, qui si ipsos, mundumque relinqueret, pariter in nihilum deciderent, nec in se possent persistere ad momentum.

In huius vallis principio à sinistris est Ecclesia beatissimæ VIRGINIS, in quam descenditur per plures gradus lapideos, quia pro maiori parte sub terra est, quod credo etiam ruina ciuitatis HIERSALEM vallem replentibus accidisse.

Hæc Ecclesia non pulchra, sed deuota est, cuius medio in paruo tugurio SEPVLCHRVM MATRIS DEI ostenditur, in quo ab APOSTOLIS asseritur tumulata.

Supra sepulchrum eius pulchram feci celebrari MISSAM DE ASSUMPTIONE ipsius VIRGINIS GLORIOSÆ.

Hic locus omni deuotione reuerendissimus fidelium animis attollitur, vbi templum DEI, sacrarium spiritus sancti, monique solemnisimus, de quo excisus est lapis angularis, sine manibus ponitur, recipi-

R

NE.

cipitur, & quamuis pauco tempore continetur. Non enim diu corpus illud sanctissimæ Virginis ibi dimissum est, sed statim anima reasumpta, resurrectionis & immortalitatis dotibus, æternisque præmijs gloriatur.

Propè hanc Ecclesiam sub rupe locus est, vbi Dei filius prostratus in terram, sudore sanguineo decurrente, acerbiter mortis, humana conditione, quam Dei verbo vnita prænouerat, naturaliter abhorrente, quò manifestè edocuit, se naturam nostram veram, sine culpa tamen humanis passionibus subditam, in omnibus assumpsisse.

In hac etiam valle in pede montis, super quem sancta ciuitas constituta est, sub terra quodammodo sunt NATATORIA, SILOE, fons scilicet Christi Euangelio non ignotus.

Ex opposito eius statua quædam lapidea bonæ magnitudinis, & artificiosa cernitur, quam, vt dicitur, ABSALON, ob memoriam sui, fieri præcepit, & in I. Regum manus ABSALON appellatur.

Super vallem IOSAPHAT versus Meridiem est ager ille ACELDEMA in sepulturam peregrinorum; pretio Christi sanguinis comparatus, vbi multorum corpora sanctorum requiescunt, sub quo in petris excisa sunt multorum Christianorum habitacula, & oratoria gratiosa.

In hac S. valle IOSAPHAT CHRISTVS ad iudicium venturus creditur, post finalem resurrectionem corporum, auctoritate iudiciaria, vnicuique secundum opera, quæ egit, mercedem propriam redditurus.

In prædicta etiam valle locus ostenditur, vbi PETRVS verè penitens amarè fleuit, de eo, quod nouisse se, denegauerat SALVATOREM.

Propè etiam locus ostenditur, vbi ille miserimus TRADITOR impœnitens penitendi misericordiam infinitam, tanquam alter CAIN, horribiliter desperatione obstruxit ostium, laqueo mortis se suspendens, se ipsum vita corporis & animæ nequiter spoliavit.

His visis, conscendi ad MONTEM SANCTVM OLIVETI, ab oliuis nomen habentem. Nam oliuæ in ipso & circa ipsum plures sunt.

Inter ipsum montem & ciuitatem sanctam solum interest vallis IOSAPHAT. Et quia prædictus mons altior est, quàm ciuitas, & mons STON, & vallis etiam intermedia non est multum lata. De ipso monte ciuitas intrinsecus in magna parte potest prospici & templum, quod à turri de ipso quilibet poterit clariùs intueri.

Mons iste præclarus ad Orientem ex opposito ciuitatis, & templi, est pulcherrimè situatus, in quo DOMINVS cœlos ascendit, discipulos

nunc casale est, olim fuit fortis ciuitas & amœna, quam Iosue DEIFA-
mulus miraculosè cepit.

Inter omnes ciuitates terræ promissionis primò funditus præ-
cepto Domini ipsam destruxit, ac renouantem fundamenta, in perpe-
tuum maledixit.

De hac tamen ciuitate sola R A A B meretrix, quæ nuncios rece-
perat, & occultauerat, incolomis cum sua progenie conseruatur.

Propè hunc locū à dextris, vix ad tria milliaria, est MARE MOR-
TVVM, circa 40. milliaria in circuitu habens, foetens & horridum, lo-
cus detestabilis, & abiectus, vindictæ DEI manifestum indicium, in
cuius loco SODOMA & GOMORRA cum aliis duabus ciuitatibus natu-
raliter delinquētes, supernaturali acerrimè cœlesti caumate sunt sub-
mersæ.

Ad quem locum cum ire proponeremus, SARACENSUS inter-
pres mihi dixit, Pro locis, quibus Deus benedixit, peregrinus venisti:
non debes ad loca accedere, quæ maledictionem Domini promerue-
runt. Quo verbo ædificatus, & rationabiliter retractatus, directum
iter ad IORDANIS fluiuium prosequerbar.

Circa mare mortuum à dextris versus montes Israël, vxor LOTH
contra mandatum Dei respiciens miraculosè in statuam salis versa est.
vtrum aliquid de ipsa manserit, pro certò non potui informari.

Et propè est ciuitas paruula, SEGOR, quæ oratione LOTH salua-
ta est, cui mons supereminet, in quo cum filiabus incestu egit LOTH,
quæ de patre inebriato per eas, concipientes, MOAB & AMMON filios
genuerunt.

Quæ patria, IVDUMÆA, siue mons SEIR, seu EDMON dicitur in scri-
pturis.

CADESBARNE quoque ad AVSTRVM contra MARE RVBRVM
1. Reg. 25: situata est; infra quam CARMELVS est, in quo NABAL in deserti confi-
nibus habitabat.

Vltra MARE MORTVVM versus Orientem, extra fines terræ pro-
missionis, est castrum fortissimum in montanis, quod Latine MONS
REGALIS dicitur, In ARABICO autè TRACKH, olim fuit CHRISTIA-
NORVM, nunc verò est SOLDANI, ad quod in periculis confugit, the-
saurumque, ac prolem ibidem aliquoties conseruari, quia mu-
nitissimus locus est totius SYRIÆ & SOLDANI domini.

In hac parte dicitur, quòd sub castro in villa, quæ Solackh dici-
tur,

tur, * in terminis est Christianorum schismaticorum, circa 40. millia- * locus vi-
ria comitoretur de illis partibus mundi. siojum.

De fluuio Iordanis, et locis sanctis, qua sunt in itinere versus Galilaam, et in Galilaa de mari Tiberiadis. IX.

PRædictis inde locis diligentius visitatis, ad sacrum IORDANIS fluuium perueni, in quo more solito balneatus sum cum cæteris peregrinis.

Hic fluuius non est magnus, nec multum profundus, limosum fundum habens, & bonos pisces, dulcis saporis aquam continens.

Versus Septentrionem circa quatuor dietas de hoc loco in radice montis LIBANI, scaturiens ex duobus fontibus IOR & DAN, collectus re & nomine trahit originem propè per locum, vbi CHRISTIANI communiter balneantur, in MARE MORTVVM prædictum dilabatur, & non apparens vltèrius, inibi absorbetur.

Ach, quod tam sacer fluuius & delectabilis, tam detestabili lacui admiscetur!

In hoc sanctissimo fluuio Dei filius ab altissimo præcurfore baptizatur, vox Dei Patris auditur, Spiritus sanctus in specie columbæ descendens cernitur, lauaerum regenerationis efficitur, vndis naturalibus supernaturale Dei donum ad ablutionem peccaminum erogatur.

Hunc fluuium sicco vestigio filii ISRAEL transferunt, 12. lapides de ipsius fundo secundum numerum duodecim tribuum assumètes, & totidem aliunde sumptos in eius medium deponentes, in memoriam miraculi perpetuo recordandi.

Vndis huius fluuii NAAMAN SYRVS à lepra curatur. Et breuiter, pluribus præmiis hic fluuius diuinitus insignitur. Circa quem beatissimus IOANNES BAPTISTA moratus est, & baptismum poenitentiae prædicauit, discipulos collegit, CHRISTVM indice demonstrauit; agnum Dei, peccata mundi tollètem, asseruit, & veraci testimonio comprobauit.

Circa hunc fluuium plurima MONASTERIA sunt, scilicet B. IOANNIS, & alia deuota, vbi CHRISTIANI SCHISMATICI tamen, vitam ducunt.

Et propè est ciuitas HAY, per Iosue expugnata.
In his partibus plures sunt leones siluatici, aliquoties in pecori-
bus & iumentis, damna habitantibus inferentes.

De his locis processit versus prouinciam GALILÆÆ per mediam
IUDÆAM & SAMARIAM in tribus diebus. Et primò in hoc itinere di-
mittens CIVITATEM SANCTAM à sinistris, perueni in RAMATHAM
SOPHIM, in montem EPHRAIM altum, vbi HELCANA & B. ANNA
SAMVELIS mater, commorati sunt; ibidemq; sanctus Propheta natus
& defunctus.

Et sciendum, quòd in hac media peregrinatione non semper se-
cutus sum publicas vias & vulgares; sed pro visitandis S. LOCIS, hinc
inde voluntariè multotiens deuians.

Sic igitur procedens vterius veni in SYLO, locum sanctum atq;
amœnum, vbi ARCA DEI sub HELI sacerdote longo tempore serua-
batur, sicut astruit liber Regum.

Hic vota & sacrificia populi Domino reddebant. SAMVELI pri-
mò Deus hic locutus est, & sibi inter cætera de mutatione sacerdotii
intimauit, & reuelauit.

Propè à sinistris è GABAON, & ex opposito GABAA de propin-
quo RAMA BENIAMIN, quorum locorum sacra historia recor-
datur.

Inde procedens veni in SICHEM, vel SICCHAR, vbi est prouincia
SAMARITANORVM. Vallis est pulcherrima, ac secunda, ciuitasq; que
bona, quæ nunc NICOPOLIS appellatur; iuxta quam circa viam ver-
sus IUDÆAM, DOMINVS cum muliere SAMARITANA, propè puteum
loquebatur; qui adhuc ibidem ostenditur, sed aliquantulum obstru-
ctus est; supra quem locum olim pulchra erat Ecclesia, nunc pluri-
mum dissipata.

Non longè est sepulchrum beatissimi IOSEPH Patriarchæ, cuius
ossa de ÆGYPTO sunt ad ipsius præceptum à filiis ISRAEL transporta-
ta. Hunc locum IVDÆI plurimum reuerentur.

In prædicta ciuitate DINA filia IACOB rapta est; sed crudelis vin-
dicta vrbs habitatoribus à duobus Iacob filiis postmodum est illata.

In hac prouincia SAMARITÆ, est quædam singularis secta homi-
num, qui SAMARITANI specialiter nominantur. Hi nec legem CHRIS-
TIANORVM, aut IVDÆORVM, aut SARACENORVM, sed nec PAGANO-
RVM sectantur. Sed vnū Deū dicentes, opiniones, ritus colendi, ac mo-
dos viuendi mirabiles tenent, se solos reputantes de numero saluandorū,
& etiam

& etiam in habitu ab aliis distinguuntur; quia tamen in his partibus habitantes generaliter inuoluunt capita linteis longissimis, CHRISTIANI quidem flauis, SARACENI albis, IVDÆI glaucis; horum capita rubris inuoluuntur, qui se dicunt Dei dilectissimos inter omnes.

De SICHEM inde processit versus SAMARIAM, quondam famosam ciuitatem, caput huius prouinciæ, quæ est SAMARIA, ab hac nominatur ciuitate, nunc SEBASTE dicitur, & multum assimilatur ciuitati sanctæ in situ.

In hac fuit caput & sedes regni decem tribuum, postquam sub filio SALOMONIS, se à tribu Iuda & Benjamin diuiserunt; successores quidem secundum sanguinem DAVID, regnantes in HIERUSALEM; Reges IUDA: regnantes uero in SAMARIA, per 10. tribus; Reges ISRAEL dicebantur.

Hæc egregia ciuitas desolata est, & destructa, in monte valde pulchro sita, aliquas ECCLESIAS CHRISTIANORVM adhuc, & præcipue vnã valde pulchram habuit, cuius adhuc apparent vestigia, ubi caput beatissimo IOANNI BAPTISTÆ absconditur, & corpus acephalum à discipulis tumulatur.

Qui sacer locus illius effusione sanguinis consecratus, quo inter natos mulierum nemo maior surrexit, hoc ipsa veritate, quæ CHRISTVS est, attestante. Huius ciuitatis ruinae magnæ nunc apparentes, multitudo columnarum marmorearum, innumeritas monumentorum mirabilium, in ipsa, & circa ipsam adhuc existentium, antiquam nobilitatem eius, & excellentiam indicant euidenter.

Inde procedens, montanis dimissis, veni in planitiem GALILÆÆ. Est autem GALILÆA prouincia terræ promissionis melior & fertilior, planis montibus atque vallibus multum grata, coruscatione, vestigiis, ac miraculis SALVATORIS multum illustrata, in cuius planitie ac decliuis montium, hæc loca sancta sunt ad memoriam meritò reuocanda; videlicet, NAIM, ciuitas CAPHARNAVM, BETHSAIDA, CANA GALILÆÆ, &c. ubi, quæ prodigia Dei filius fecerit, hic discere non oportet; cum hæc sacra Euangelia elucident, in Ecclesiis quotidie recitata. Confert supra modum homini, loca hæc sanctissima videre: quia deuotio excitatur, & videtur, quod vita CHRISTI, ac APOSTOLORVM, quodammodo oculis inspicitur corporis, & ex hoc in corde fundamentum fidei firmius stabilitur.

Circa fines GALILÆÆ à dextris, sunt montes GELBOE, ubi gladius infidelium primus Rex populi ISRAEL SAUL, & eius filius IONATHAS cecide-

Handwritten notes in the right margin: "SIV" and "27".

cecciderunt, super quorum morte piissimus Rex DAVID planxit notabiliter, verba exprimens conuenientissima signa cordis amabilis ac sinceri.

Ex quorum sententia subtiliter trahitur, quantum amor amicitiae maior est amore concupiscentiae, naturali amori inter mortales maxime coequatus. Qui amor videtur esse, quem ad filium vniuentum fert in dissolubili glutino GENITRIX virtuosa.

In praedictis montibus subacti fideli populo, ARCA DEI ducitur captiuata.

Contra est mons HERMON, circa quem dilabitur torrens CYSSON, circa ipsam GALILAEAE planitiem, quae campus ESDRELON appellatur.

His visis, quodam monte transito, dimissa planitie GALILAEAE, veni ad sacratissimam ciuitatem NAZARETH, quae nunc villa campestris est, immunita, domibus & habitaculis non collectis, sed ab iniicem distantibus & dispersis.

Est autem NAZARETH sita in valle paruula, plurimum generosa, montibus vndique circumclusa; haec est propria ciuitas Redemptoris, vnde secundum carnem traxit originem, vnde & dicitur NAZARENVS.

In hoc loco florido initium nostrae salutis effloruit, dum DEVS DEI filius ex castissimis sanguinibus virgineis carnem assumens, humanam naturam diuinae hypostasi ineffabiliter coniunxit, quo virtute Spiritus sancti foemina originalis peccati eradicauit furculum, qui per foeminam suafione maligni spiritus in salutis perniciem diutius germinauit.

Mens non concipit, lingua tabescit, Scriptura titubat huius praerogatiuam inestimabilem enotare, vbi ARCHANGELVS optimi nuntii baiulus, VIRGINEM gloriosissimam salutando, caelesti Patri procuratur sponsam, vt consensu requisito & debite adhibito, digne a Deo praeclecta puella fieri Dei genitrix mereretur.

Breuitur: in hoc loco conceptio CHRISTI, omnium operum Dei mirabilior, in virginali vtero celebratur, & obumbratione sancti Spiritus foecundatur, fructu nobilissimo, cursum naturae ordinem ac limites excedente.

NB.

In hoc loco pulchra fuit Ecclesia, atque magna, sed (heu) quasi destructa est; paruulus tamen locus in ea cooptus est; & a SARACENIS diligentius custoditur; vbi circa quandam columnam marmoream,

am, asserunt esse perfecta CONCEPTIONIS MYSTERIA veneranda.

In NAZARETH sunt pessimi SARACENI, & videtur, quod fuerint ab antiquo, vt rationabiliter dictum sit, in Euangelio: A NAZARETH potest aliquid boni esse? Ad infinitam siquidem DEI bonitatem pertinet, vt ex malis bona eliciat, & ex pessimis optima dispositione suauissima preferantur.

In prædicto loco, CHRISTI INFANTIA peragitur, à parentibus educatur, proficit ætate & gratia, ac pro nobis parentibus subditur, cuius nutui obediunt vniuersa.

Fons ibidem ostenditur, vbi puer Iesus balneatur, vestes quoque per MATREM VIRGINEM abluuntur, de quo & portare aquam ad hospitium, pro humanis necessitatibus, tam mater, quam filius confecerunt.

In loco CONCEPTIONIS pulchram feci celebrari MISSAM de ANNUNCIATIONE GLORIOSÆ VIRGINIS. NB.

Propè ad vnum milliare locus est, qui SALTUS DOMINI appellatur, vbi CHRISTVS ductus est, vt præcipitaretur de montis cacumine; transiens per medium illorum ibat, Euangelio attestante. De loco processu versus montem THABOR, in media die. Hic mons formosus est, & benè altus, in quo quondam erat ciuitas, fortis, vbi & apparent aliquæ CHRISTIANORVM Ecclesiæ, deuotione congrua venerandæ.

Ibi enim CHRISTVS frequenter discipulos docuit, arcana secretorum celestium reuelauit, vt ex hoc nõ immeritò singularis schola Domini nuncupetur, cælum Empyreum representans, vbi DOMINVS noster trāsfiguratus est, vox patris audita est, MOYSES & HELIAS visi sunt à tribus discipulis, ad hanc visionem assumptis, felicitatisq; æternæ dulcedo ibidem quodammodo est prægustata. Vnde Petrus Domino dixit confidenter: Domine bonum est nobis hic esse, & quæ sequuntur.

De loco veni ad mare GALILÆÆ, & ad TIBERIADEM ciuitatem, supra ipsum mare sine medio situatam.

Est autem mare lacus non multum magnus, scilicet, forsitan circa 40. miliaria in circuitu continens, per cuius medium fluit IORDANIS. bonos pisces habet, in magna copia, & aqua eius dulcis est, ac amabilis ad bibendum. Ciuitas verò ipsa TIBERIAS parum valet; & parum valuisse videtur etiam ab antiquo. Sunt tamen bona balnea naturalia apud ipsam.

Sanè supra mare GALILÆÆ prædictum CHRISTVS sicis pedibus ambulavit, ipsum tempestuosum ac ventis agitatum, tranquillum effecit; PETRVM, dum in ipso mergi cepisset, erexit; post resurrectionem suam ibidem discipulis apparuit; ipsos piscari iussit, eorumq; retia magnis piscibus adimplevit.

In hoc mari DOMINVS sæpè nauigauit, circa ipsum PETRVM & ANDREAM vocauit, multaq; millia hominum paucis panibus & pisciculis satiauit; & sua frequenti præsentia partes has dignas fecit, pariter & deuotas.

Aphec;

In capite huius maris, versus SEPTENTRIONEM est forte castrum ac altum, IAPHET nomine, ac villa eiusdem nominis delectabilis, atq; magna. Hoc fortalitium secundum gradum tenet post TRACKH, cuius supra meminimus in his partibus. Verùm intra terram promissionis, huic castro aliud in fortitudine & ædificiis non æquatur.

Non longè ab hoc castro circa 30. milliaria est ciuitas DAN, alter terminus terre promissionis in longum versus SEPTENTRIONEM, quæ & VELENA, & CÆSAREA PHILIPPI dicitur; in pede montis LIBANI delectabiliter situata: & vocatur hæc regio intermedia GALILÆÆ superior, aut SALTVS LIBANI, aut terra ROOB, vel DECAPOLIS, in scripturis.

Secundum Brocardū et Salmeronem latitudo terre promissionis non excedit a C. leuc. m. eius verò longitudo, que sumitur ab Aquilone ad Austrum, vix continet 120. leuc. m.

Et sciendum est, quòd terra promissionis in longitudine, scil. à DAN vsque BERSABEE, de plaga SEPTENTRIONALI versus AVSTRALEM protensa, tenet circa 140. milliaria: in latitudine verò, ab Oriente in Occidentem, scilicet à finibus HIERICHO vsque ad IOPPEN, parùm vltra 40.

Vnde cum sit à DEO suis terminis coarctata; admirabilis numerositas populi ISRAEL, nobilitatisq; magnitudo, potentie diuitiarumque ipsius singularis excellentia, merito debet attribui miraculorum operatrici diuinæ potentie, & non humanæ industriæ, cursuq; visita to naturæ, qua patientia ac Dei gratuita providentia, ipsi filii Israël prædictas partes conquirere, inhabitare, ac vsque ad præfinitum tempus meruerunt, secundum incomprehensibilia Dei iudicia possidere.

() : ()

55

De

De Damasco & terminis eius, ac montibus Libani, ac de sine peregrinationis. X

Terra igitur sancta promissionis in longitudine, latitudine eius, ac in circuitu sollicitè perquisita, IORDANEM transiui ponte in eo loco, ubi ipse fluius se à mari GALILÆÆ separat: deinceps fluenta proprii alui, ex terræ sanctæ lateribus vsq; ad voraginem lacus mortui conferuando.

In hac terra vltra IORDANEM duæ tribus & dimidia possessionem hæreditariam sortitæ sunt, mandato Domini, sicut textus sacre pagine attestatur, vbi est terra Regis BASAN, à terra GERASENORVM, CEDAR quoque, ac villa COROZAIM circa IORDANEM, & in circuitu maris TIBERIAS collocata.

Inde procedens, in tribus diebus veni ad DAMASCVM, ciuitatem nobilem ac formosam.

Hæc regio intermedia, quæ est à monte HERMON, maioris plagæ, scil. Septentrionali partim, & orientali, vsque ad mare GALILÆÆ, vocatur regio TRACONITIDIS; & partim terra Hys beatissimi Iob habitatio memoranda.

Et sciendum, quòd tota regio, quæ est inter desertum ÆGYPTI & ARABIÆ protensa de Austro in Septentrionem vsque ad CILICIAM, ARMENIAM & CHALDÆAM, & ab Oriente deserto magno vsque ad Occidentem, mare Mediterraneum, generali vocabulo SYRIA appellatur, in plures speciales prouincias subdivisa.

Partes namq; eius sunt, SYRIA PHOENICIS, PALÆSTINA, IVDÆA, GALILÆA, MESOPOTAMIA SYRIÆ, SYRIA LIBANI, ac SYRIA DAMASCENA, & aliæ huiusmodi, quas sigillatim distinguere longum esset.

Cæterum, propè DAMASCVM, versus terram promissionis locus est, vbi SAVLVS diuinitus prosternitur, PAVLVS erigitur, CHRISTO informanti consentit, & de persecutore vas electionis fit, annuente clementia SALVATORIS.

In DAMASCO ipse PAVLVS tribus diebus non videns, permansit, nullo cibo corporali penitus recreatus. Quo triduo ad tertium cælum rapitur, arcana verba audiens, quæ non licet homini loqui, vt ipse de se loquens, in epistola manifestat.

Dicit B. Aug. in l. de videndo Deum, & super Genesin ad litteram

ram, quòd in hoc raptu triduo Paulus Deum per essentiam viderit, in carne scilicet viuens, sensibus tamen carnis minimè quoad hanc visionem vtens; oculis namque corporalibus, quanquam cognitua virtute oculo corporeo alligata, nullo modo diuina essentia ab aliquo poterit intueri; sed solus intellectus videre ipsum diuinum esse poterit..... quadam, lumine gloriæ illustratus. Et D. Aug. ibidem dicit, quòd nulli in hac vita datum est, Deum per essentiam videre, nisi primis duobus Doctoribus; PAVLO quidem Gentium, & MOYSI IVDÆORVM.

O quanta profunditas Sapientiæ infinitæ, quæ seipsa, clarè & immediatè primos magistros diuinæ veritatis voluit informare, vt irrefragabilibus fundamentis disciplinæ innixi, docerent instantius, riuus beatificis humana corda arida irrigando, quos riuos à primo veritatis fonte, clara visione nouerant effluxisse!

Est autem DAMASCVS, cuius antè memini, antiquissima, pulcherrima, & ditissima ciuitas omnibus mercationibus, & victualibus præabundans. Species namque INDICÆ, petra speciosæ, sericum plurimum, aromata infinita, illuc de BALDACO, & cæteris partibus Orientis, PERSIA & INDIA, & à maiori ARMENTIA in camelis & aliis fœneriis adducuntur; & inde per mercationes ad alias mundi partes longè & latè vndique disperguntur.

Distat autem DAMASCVS à mari tres dietas, multum delectabilis existens aquis fluentibus mediocribus quantitate, fontibusque præclaris intus & extra irrigata, in circuitu sui hortos habens, vt dicitur, circa 40. milliaria, arborum amœnitate, & vtilitate fructuum, vltra quàm credi potest, humanis solatiis & refocillationibus adaptatos. Dicitur, quòd quilibet hortus custodibus ex æquo diuisis, ad minus habeat tres custodes: quod si verum est, ex ipsis confurgit in summa personarum maxima multitudo.

Ipsa ciuitas in se multum populosa est, artifices mechanicos diuersi generis optimos habens, & præcipuè Medicos excellentes.

De DAMASCO processit ad IMAGINEM B. VIRGINIÆ, quæ in DAMASY, vbi est locus fortis supra petram, ad modum castelli muratus in circuitu, in quo satis pulchra est ECCLESTIA.

Retrò maius altare ipsius in muro tabula quædam retrò nigra & humida cernitur, in qua imago gloriôsæ VIRGINIS olim depicta fuisse asseritur, sed propter vetustatem nihil de lineamentis figuræ distinguitur in eadem, nisi quòd aliqua parte color rubeus mihi videbatur ali-

qua-

qualiter apparere. Hæc tabula mediocris quantitatis; super vas quoddam marmoreum posita intra muros cancellis ferreis præmunita, de ipsa visibiliter oleum quasi continue stillat, quod MONACHI recipientes de vase marmoreo, quod subitus est, per cancellos immisso cochleario peregrinis distribuunt satis largè: per omnem modum videtur esse oleum oliuæ.

Dicitur, quod aliquando de hac imagine oleum miraculose fluxit; sed si hoc quidem modo fluit, diuino fluat miraculo, rationabiliter dubito, & etiam multi alii de veritate huius facti non immerito altercantur.

Monachi & Moniales in prædicto claustro sunt degentes.

In casali pulchro, quod sub monasterio est, Christiani schismatici commorantur, bono vino satis abundantes.

Hic locus à DAMASCO seiungitur ad mediam diurnatam.

Inde recedens, dimissis à dextris ANTIQCHIA, quæ quondam ABÆATA dicebatur, olim magna & multum nobili ciuitate, & TRIPOLI famosa, quæ olim CHRISTIANORVM fuerunt, nunc verò per SARACENOS deserta sunt & destructa, processu versus BRVTIM in tribus diebus, in via media transita valle BOCKHAR, quæ fertilissima & pulcherrima est inter montes hinc inde protensa, riuus, pratis, piscibus, pecoribus prædita, ac SARACENIS habitatoribus bene plena, veni ad montes LIBANI gratiosos, qui in longum protenduntur, versus AVSTRVM à CILICIA, quæ nunc ARMENIA minor dicitur, propter ARMENOS, qui eam vi ceperunt, & tenent omnibus habitatoribus subiugatis vsq; ad DAN, terræ promissionis initium; de quo feci superius mentionem.

Hi montes pleni sunt pulcherrimis casalibus, habitatoribus, fructibus, fontibus, ac cæteris opulentis temporalibus, cedris, cypressis, ac pluribus huiusmodi odoriferis non carentes.

In parte LIBANI propè TRIPOLIM, quæ vulgariter MONTANEA NIGRA dicitur, commorantur circa viginti millia CHRISTIANORVM, ut dicitur, boni sagittarii, ac viriles homines, Passagium Latinorū plurimum constant, à iugo SOLDANI, plus, quam alii CHRISTIANI desiderant releuari.

Sicque LATITVDINE Libani transcensa, perueni ad BRVTENSIVM splendidissimum oppidum supra mare optimè situatum, arboribus, hortis, fructibus, fontibus prædecoris.

Huius in Prologo DIGESTORVM meminit IMPERATOR.

Supra BRVTVM versus CILICIAM est locus fortis, qui BIBLIVM

S 3 nomi-

nominatur, supra mare; & propè ex alia parte est SIDON ciuitas, atque SAREPTA SIDONTIORVM, quorum locorum sacra pagina recordatur.

Existens ergò in BRVTE, quæ nunc SARACENORVM est domini, peregrinatione mea, annuente DEO, prosperè peracta, desideravi multum recedere, & ad portum CHRISTIANORVM nauis pertingere, vt post laborem, aliquali quietis commodo recrearer. Spiritualiter, portus CHRISTIANORVM Christus est, ad quem post laborem huius viæ & in labore presentis miseriæ, nos cõuenit attentius aspirare, ad ipsum accedendo continuè non passibus corporeis, sed desideris puræ mentis.

Nauim igitur cordis extra pericula fluctuationum, & tempestatum ceuata, in ipso firmare & statuere cupientes, erigamus velum affectus, dirigamus nos gubernaculo intellectus, corrigamus remigando virtuosus operibus, vt finaliter prora fidei, dimissis, ac progredientibus funibus spei, charitatis anchora in æterna felicitate mereamur Dei fauente gratia feliciter stabiliri. Quod nobis præstare dignetur, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Explicit tractatus de quibusdam Ultramarinis partibus, & præcipuè de terra sancta, compilatus per nobilem virum Guilielmum de * Boldensele, ad instantiam Reuerendi Patris & Domini, Domini Thalayrandi Petragorici, tit. S. Petri ad vincula Presbyteri Cardinalis, Anno 1336.

Nota: fol. 103. versu 1. sic distinguendum censeo: quo attingit Hispaniam & Striclum, Demorach vulgariè dicitur. Demorach interpretor, De Maiorica. Indicasse sufficit. nihil opus pluribus explicare.

THEO-